

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
Ul. Akademicka 13
20-950 Lublin
(nazwa i dane adresowe podmiotu habilitującego,
wybranego do przeprowadzenia postępowania)

za pośrednictwem:
Rady Doskonałości Naukowej
pl. Defilad 1
00-901 Warszawa
(Pałac Kultury i Nauki, p. XXIV, pok. 2401)

MAŁGORZATA GOLEMAN
(imię i nazwisko wnioskodawcy)

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki
Katedra Etologii Zwierząt i Łowiectwa
(miejsce pracy/jednostka naukowa)

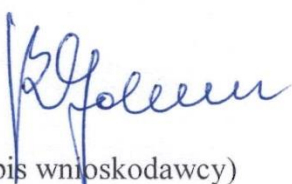
Wniosek

z dnia 28.08.2020 r.

o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w **dyscyplinie zootechnika i rybactwo**. Określenie osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego: cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. Pkt 2b pt.: „**Czynniki determinujące wybrane cechy reprodukcyjne i behawioralne psów**”.

Zostałam poinformowana, że:

Administratorem w odniesieniu do danych osobowych pozyskanych w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego jest Przewodniczący Rady Doskonałości Naukowej z siedzibą w Warszawie (pl. Defilad 1, XXIV piętro, 00-901 Warszawa). Kontakt za pośrednictwem e-mail: kancelaria@rdn.gov.pl, tel. 22 656 60 98 lub w siedzibie organu. Dane osobowe będą przetwarzane w oparciu o przesłankę wskazaną w art. 6 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia UE 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w związku z art. 220 - 221 oraz art. 232 – 240 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w celu przeprowadzenie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz realizacji praw i obowiązków oraz środków odwoławczych przewidzianych w tym postępowaniu. Szczegółowa informacja na temat przetwarzania danych osobowych w postępowaniu dostępna jest na stronie www.rdn.gov.pl/klauzula-informacyjna-rodo.html

(podpis wnioskodawcy)

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

MAŁGORZATA GOLEMAN

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

doktor nauk rolniczych w zakresie zootechniki – hodowla i użytkowanie psów:

Rada Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt Akademii Rolniczej w Lublinie, 2006.
Rozprawa doktorska: **"Wykorzystanie testów osobowości u szczeniąt jako czynnika selekcyjnego w ocenie przyszłej użytkowości psów"**, promotor – prof. dr hab. Leszek Drozd. Praca realizowana była jako grant promotorski i finansowana ze środków KBN jako projekt badawczy nr rej. 2 P06Z 036 26.

magister zootechniki:

Wydział Zootechniczny, Akademia Rolnicza w Lublinie, Lublin, 1991. Praca magisterska: **"Trening i próby użytkowości kuców felińskich w latach 1990-91"**, promotor prof. Ewald Sasimowski

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- **1990-1993** – zatrudnienie na umowę-zlecenie (Akademia Rolnicza w Lublinie) w ramach projektu badawczego pod tytułem "Wytworzenie nowej rasy tzw. "kuców felińskich" zlecony przez Komitet Badań Naukowych (KBN) realizowany w latach 1990-1994 pod kierunkiem prof. dr hab. Ewalda Sasimowskiego.
- **1.04.1994 -30.09.1999** – Instytut Europy Środkowo Wschodniej (starszy referent)
- **1.10.1999 – 28.02.2006** – Akademia Rolnicza, Katedra Hodowli Amatorskich i Zwierząt Dzikich (asystent)
- **1.03.2006 do chwili obecnej** – Akademia Rolnicza/Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Katedra Etologii Zwierząt i Łowiectwa (adiunkt)

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy.

Tytuł osiągnięcia:

Czynniki determinujące wybrane cechy reprodukcyjne i behawioralne psów

Cykl publikacji dotyczących osiągnięcia naukowego:

1. **Goleman M.**, Drozd. L., Karpiński M., Czyżowski P., 2014, Syndrom czarnego psa w schroniskach dla zwierząt. *Medycyna Weterynaryjna* 70 (2), 122-127.

IF = 0,218; punkty MNiSW = 15, punkty MNiSW 2019 = 20

2. **Goleman M.**, Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., 2015, Litter size variation in Polish selected small dog breeds, *Italian Journal of Animal Science*, vol. 14, no 3.

DOI: 10.4081/ijas.2015.3953, 476-478.

IF = 0,841; punkty MNiSW = 20, punkty MNiSW 2019 = 40

3. Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Tajchman K., Wojtaś J., Różaniecka K., Drozd L., 2016, Clinical and behavioral aspects of bee stings in domestic dog. *Medycyna Weterynaryjna* 70 (10), 641-647,

<http://dx.doi.org/10.21521/mw.5569>.

IF = 0,161; punkty MNiSW = 15, punkty MNiSW 2019 = 20

4. **Goleman M.**, Karpinski M., Czyżowski P., Tuszynska-Bogucka W., Drozd L., 2018, Reproductive parameters in Yorkshire terrier dogs in Poland. *Veterinarni Medicina*, 63, (04): 168–174.

<https://doi.org/10.17221/71/2016-VETMED>

IF = 0,636; punkty MNiSW = 25, punkty MNiSW 2019 = 70

5. **Goleman M.**, Balicki I., Radko A., Jakubczak A., Fornal A., 2019, Genetic diversity of the Polish Hunting Dog population based on pedigree analyses and molecular studies. *Livestock Science* Vol. 229, s. 114-117.

DOI 10.1016/j.livsci.2019.09.017

IF = 1,7; punkty MNiSW = 140

6. **Goleman M.**, Obłodecka A., Krupa W., Rozempolska-Rucińska I., 2019, Analogies in behavioral and emotional disorders between dogs and humans, *Medycyna Weterynaryjna* 75 (03), 146-151.

<http://dx.doi.org/10.21521/mw.6151>

IF = 0,281; punkty MNiSW = 15, punkty MNiSW 2019 = 20

Sumaryczny IF= 3,774; suma punktów MNiSW= 230; suma punktów MNiSW 2019 = 310

Wprowadzenie

Z badań opublikowanych przez European Pet Food Industry Federation w 2020 r. wynika, że w krajach Unii Europejskiej w 2019 roku żyło ponad 68 milionów psów a w Polsce ponad 7,75 miliona, w 39% polskich gospodarstw domowych był co najmniej jeden pies (http://www.fediaf.org/images/FEDIAF_Annual_Report_2020_cor.pdf).

Wydawałoby się, że prowadzenie badań i obserwacji tak popularnego gatunku nie powinno sprawiać problemu. Nic bardziej mylnego. Przede wszystkim istnieją ograniczenia formalne związane z uzyskaniem zgody Komisji Etyki odnośnie wykonywania procedur badawczych na psach nie pochodzących z hodowli laboratoryjnych. Możliwe do analiz są w zasadzie dane oparte na obserwacjach oraz prowadzone w ramach opieki weterynaryjnej. Jednakże hodowcy dosyć sceptycznie podchodzą do współpracy z naukowcami i niechętnie

udostępniają zwierzęta do obserwacji oraz dane uzyskane z własnych doświadczeń hodowlanych.

Z drugiej strony badania nad tak popularnie utrzymywanym gatunkiem zwierząt domowych powinny być szeroko prowadzone. Możliwość wpływania na pewne cechy u psów poprzez prowadzenie racjonalnej i planowej hodowli, zarządzanie środowiskiem oraz możliwość kształtowania zachowania psa ma dla człowieka ogromne znaczenie.

W obecnych czasach wymogi urbanizacyjne stawiają przed psem wiele trudnych i nienaturalnych dla niego sytuacji, które mogą powodować stres i problemy emocjonalne – najczęściej lęk i agresję. Nowe i nagłe bodźce często wywołują agresję spowodowaną strachem (King i in., 2003). Zdolności poznawcze psów z wiekiem maleją, w związku z tym wszelkie anomalie zachowania zaostrzają się lub ujawniają w starszym wieku (Horwitz, 2002). Zachowanie psów budzi też coraz większe zainteresowanie opinii publicznej. Społeczeństwo oczekuje, że psy nie będą stanowiły zagrożenia dla ludzi, nie będą też źródłem ich poirytowania i dyskomfortu (Miyake i Gaillard, 2002).

Behawior psa kształtowany jest przez predyspozycje genetyczne oraz środowisko w jakim się wychował i przebywał. Dlatego tak ważne jest zapewnienie prawidłowych warunków rozwoju szczeniąt w hodowlach i poddanie ich prawidłowemu procesowi socjalizacji.

Należy zdawać sobie sprawę, że obecnie pies stał się zwierzęciem utrzymywanym w domu dla przyjemności właściciela i rzadko wykonuje pracę, zgodną z pierwotnym kierunkiem użytkowym danej rasy. Ma być niekłopotliwym towarzyszem rodziny. Nieznajomość etogramu oraz problemy z właściwą interpretacją przez ludzi zachowań zwierząt są także częstym źródłem problemu. Urbanizacja środowiska, w którym żyje pies również prowadzi do występowania anomalii w zachowaniu u psów, które można porównać do niektórych zaburzeń u ludzi. Najczęściej występującymi zaburzeniami behawioralnymi są:

- Zaburzenia wczesnorozwojowe – Zespół nadaktywności i nadwrażliwości u psów można uznać za odpowiednik ludzkiego zespołu zaburzeń określanych jako ADHD. W obu przypadkach obserwuje się deficyt uwagi, obniżenie zdolności uczenia się i koncentracji, wzmożoną aktywność psychoruchową oraz reakcje nieadekwatne do sytuacji (Giertuga i Cybulska-Kłosowicz, 2014; Antunes, 2006; Vas i in., 2007). W przypadku psów zespół nadaktywności i nadwrażliwości może manifestować się niezdolnością kontrolowania gryzienia w wieku powyżej drugiego miesiąca życia, zaburzeniami w przebiegu łańcucha

zachowań instynktownych, wzmożoną czujnością, brakiem poczucia sytości czy obniżonym zapotrzebowaniem na sen (Vas i in., 2007).

- Zaburzenia o charakterze ponadnormatywnej agresji – Za występowanie agresji dominującej u psów, jak i zachowania impulsywnego u ludzi odpowiadają zaburzenia na poziomie przekąźnictwa serotoninergetycznego: głównie obniżony poziom kwasu 5-hydroksyindolooctowego oraz kwasu homowanilinowego, metabolitów serotoniny i dopaminy (Overall, 2000).

- Zaburzenia lękowe – Jednym z częściej występujących zaburzeń u zwierząt towarzyszących są zaburzenia lękowe (Kłosiński i Taylor, 2014; Blackwell i in., 2013; Bennett i Rohlf, 2007). O ile strach jest adaptacyjną reakcją, której celem jest zapewnienie zwierzęciu przetrwania, o tyle długotrwały lęk staje się źródłem permanentnego stresu, a w efekcie stanem wyniszczającym organizm. Długotrwały, nieleczone lęk może w konsekwencji prowadzić do depresji (Rybakowski i Rajewska-Rager, 2008).

- Zaburzenia afektywne – Depresja jest zaburzeniem, które dotyczy coraz większej liczby osób, być może ze względu na wieloczynnikowość jej etiologii. U ludzi objawia się między innymi w formie długo utrzymującego się obniżonego nastroju, uczucia przygnębienia czy emocjonalnej pustki. W przypadku zwierząt diagnoza jest o tyle trudna, iż nie są one w stanie w bezpośredni sposób określić swojego samopoczucia. Niemniej obserwacje behawioralne i testy laboratoryjne wyraźnie wskazują, że psy również cierpią na zaburzenia depresyjne (Kłosiński i Taylor, 2014; van der Laarse, 2011). Zaburzenia analogiczne do ludzkiej depresji występujące u psów mogą w skrajnych przypadkach, prowadzić do stanu, w którym zwierzę nie podejmuje żadnych działań w odpowiedzi na bodźce środowiska (Kłosiński i Taylor, 2014).

- Zaburzenia obsesyjno-kompulsywne – Zarówno u psów, jak i u ludzi mają analogiczny charakter i realizowane są w formie zachowań rytualistycznych, stereotypowych, nieadekwatnych, powtarzających się oraz wyolbrzymionych w czasie i intensywności reakcji. Farmakoterapia zaburzeń obsesyjno-kompulsywnych polega przede wszystkim na podniesieniu poziomu serotoniny. Zarówno u ludzi, jak i u psów, bez wspomagania środkami farmakologicznymi, zaburzenia obsesyjno-kompulsywne rzadko ustępują samoczynnie (Dodman i in., 2016). Skłonność do przejawiania zaburzeń obsesyjno-kompulsywnych jest w

pewnym stopniu dziedziczna a ryzyko pojawienia się objawów zaburzenia jest najwyższe u krewnych w pierwszej linii (Adamowski in., 2005).

Często zmiana zachowania psa jest spowodowana dyskomfortem, urazem czy chorobą. Ważne jest by właściciel potrafił rozróżnić stan niepokoju po urazie od zaburzenia zachowania, co często jest trudne u zwierząt przejawiających już takie zachowania. Problemy behawioralne psów są najczęstszą przyczyną porzucania zwierząt lub ich oddawania do schronisk (prace nr 1, 3, 6 z osiągnięcia naukowego).

Dobór zwierząt do hodowli poprzez analizę rodowodów nie zawsze jest wystarczający. Z punktu widzenia hodowli bardzo ważnym czynnikiem, niestety często pomijanym przez hodowców, jest wybór do rozrodu zwierząt o zrównoważonej psychice i stabilnych emocjonalnie. Cechy kształtujące osobowość są w znacznym stopniu determinowane wpływem genów i należą do cech średnio i nisko odziedziczalnych (Miyake i Gaillard, 2002; Reuterwall i Ryman, 1973), stąd też właściwa praca hodowlana mogłaby ograniczyć problemy emocjonalne psów. Oczywiście istotne są także cechy fizyczne suki przeznaczonej do rozrodu, takie jak masa ciała, płodność i plenność oraz skłonność do opieki nad potomstwem czego wyznacznikiem jest przeżywalność szczeniąt, ich prawidłowy rozwój i odchów.

Psychikę szczeniąt kształtują nie tylko wpływy addytywne ale także specyficzne środowisko matki. Specyficzne środowisko matki określa w rzeczywistości wiele różnych elementów, które mają wpływ na zachowanie potomstwa. Matka oddziałuje na młode nie tylko poprzez przekazane geny ale również poprzez swój organizm w okresie ciąży i wynikający stąd większy kontakt z potomkiem. Na psychikę szczeniąt duży wpływ wywiera więc miejsce, w którym przebywa matka, jej odżywianie oraz ekspozycja na stres. Doświadczanie stresu w okresie prenatalnym prowadzi do uszkodzeń w mózgu takich struktur, jak ciało migdałowe czy hipokamp, co w konsekwencji zwiększa wrażliwość osi HPA i skutkuje nadmierną lękliwością zwierzęcia w późniejszych etapach rozwoju (Kłosiński i Taylor, 2014). To również suka-matka od pierwszych dni życia szczeniąt przekazuje im swoje wzorce zachowań. Jeśli jest niezrównoważona, agresywna i lękliwa, to szczenięta będą zachowywały się podobnie. Uczenie przez obserwację nie wynika z tego, że organizm kopiuje zachowanie innego organizmu, ale że korzysta w jakiś sposób z doświadczeń innego osobnika (Slabbert i Rasa, 1997).

Główną wartością dobrego psa hodowlanego, oprócz zdrowia i stabilnej psychiki, jest zdolność do reprodukcji przy ograniczonej ingerencji człowieka. Znajomość podstawowych parametrów rozrodu u różnych ras psów pozwala hodowcy przygotować się do prowadzenia efektywnej hodowli z zachowaniem pełnego dobrostanu zwierząt hodowlanych i nowo narodzonych szczeniąt. Pozwala dokładnie przewidzieć długość ciąży, ilość szczeniąt w miocie oraz sposób rozwiązania porodu, co z kolei zapobiega upadkom szczeniąt. Z tych powodów badania dotyczące rozrodu psów powinny mieć szczególne znaczenie dla hodowców (prace nr 2, 4, 5, 6 z osiągnięcia naukowego).

W praktyce hodowlanej psów rasowych potrzebne jest stałe monitorowanie warunków dobrostanu. O prawidłowej kondycji psów świadczy ich zdrowie, stabilne zachowanie oraz zdolność do prokreacji i prawidłowe parametry rozrodu. Większość psów nie jest przeznaczana do hodowli jako uzupełnienie materiału hodowlanego i kontynuacja określonych linii hodowlanych ale trafia do osób często nie mających doświadczenia w postępowaniu z psem i niestety nie znających podstawowych zasad wychowania psa. Dlatego hodowcy muszą zminimalizować niekorzystne doświadczenia z wczesnego okresu rozwoju szczenięcia, które powodują nieprawidłowy rozwój lub zanik pewnych wrodzonych wzorców zachowań a deficyt tych zachowań występuje często do końca życia psa (Fiszdon, 2004).

Hipotezy i cele badań

Założeniem prac, przedstawionych jako główne osiągnięcie naukowe, była ocena czynników środowiskowych i genetycznych wpływających na rozród i behavior psów. Opracowanie przedstawionych tematów badawczych odgrywa duże znaczenie dla pracy hodowlanej poszczególnych ras psów a także w zapobieganiu i ograniczeniu bezdomności psów, która jest dużym problemem nie tylko w naszym kraju.

Postawiono hipotezy badawcze, że większe suki rodzą liczniejsze mioty i mają mniej komplikacji okołoporodowych oraz że ciążę, z których rodzi się jedno lub dwoje szczeniąt są dłuższe w porównaniu do ciąży o większej liczbie młodych.

Tematyka badawcza skupiała się na kilku podstawowych celach:

1. wskazaniu różnic w parametrach rozrodu psów poprzez określenie podstawowych parametrów reprodukcyjnych takich jak: liczebność miotów i proporcje płci, długość ciąży,

śmiertelność szceniąt i sposób rozwiązania porodu oraz sprawdzenie zależności pomiędzy masą ciała matki a wymienionymi wyżej parametrami rozrodu,

2. ocenie zależności pomiędzy cechami psychicznymi a środowiskiem życia poprzez określenie w jakim stopniu warunki środowiskowe wpływają na zmianę zachowania psów i jakie niosą zagrożenia,

3. ocenie jak umaszczenie psa wpływa na odbieranie jego potencjalnego zachowania przez społeczeństwo oraz określeniu czynników, które mogą zwiększać możliwość adopcji psów bezdomnych i które wywierają wpływ na decyzje adopcyjne przyszłych właścicieli,

4. ocenie prawidłowości prowadzonej pracy hodowlanej na przykładzie populacji psów polskich ras myśliwskich poprzez określenie zmienności genetycznej badanej populacji na podstawie analizy rodowodów oraz badań molekularnych DNA.

Material i metody

Badania zostały skoncentrowane na gatunku pies domowy (*Canis lupus familiaris*). Psy były od tysiącleci selektywnie hodowane pod kątem różnych zachowań, zdolności sensorycznych i cech fizycznych. Doskonale rozwinięte zmysły psa, pamięć węchowa i słuchowa, orientacja w terenie i wysoka inteligencją sprawiają, że człowiek wykorzystuje psa do pomocy w wielu dziedzinach. Takie cechy jak: zdolność do silnego przywiązania się do człowieka, wysoki stopień zależności od właściciela, łatwość podporządkowania się jego kontroli i niska reaktywność na nieprzyjemną stymulację sprawiają, że pies jest łatwy do wyszkolenia. Obecnie zostało wyodrębnionych około 400 ras, których wzorce są zarejestrowane w dwóch największych organizacjach kynologicznych na świecie: Fédération Cynologique Internationale (FCI) – 368 zatwierdzonych wzorców ras (www.fci.be/en/Nomenclature/) oraz American Kennel Club (AKC) – 193 (www.akc.org/dog-breeds/), a kilkadziesiąt ras jest w fazie oczekującej na zatwierdzenie wzorców. Współczesne rasy psów wykazują większą różnorodność wielkości, wyglądu i zachowania niż jakiegokolwiek inne zwierzę domowe (np. masa ciała od 1-2 kg u Chihuahua do 70-80 kg u niektórych ras molosów). O ile różnice cech morfologicznych są od razu zauważalne, o tyle cechy psychiczne poszczególnych ras, czy też grup ras są niewidoczne a różnorodność również jest bardzo duża i w głównej mierze zależy od pierwotnej użytkowości powstałej rasy (np. psy myśliwskie, pasterskie, obrończe).

Materiał do badań stanowiły dane dotyczące rozrodu psów małych ras, zebrane z dokumentacji hodowlanej Oddziału Lublin Związku Kynologicznego w Polsce oraz obserwacje, które wykonano w wybranych hodowlach na terenie całej Polski. Do ras małych zaliczone zostały te rasy, u których masa ciała osobników dorosłych dochodzi maksymalnie do 10 kg, a wysokość w kłębie do 35 cm. Uwzględniono rasy z dwóch grup FCI (Fédération Cynologique Internationale). Z grupy III - Teriery, Sekcji 3 – Teriery małe i średnie wybrano rasy: Cairn Terrier, Jack Russel Terrier, West Highland White Terrier i Yorkshire Terrier. Z grupy IX – Psy ozdobne i do towarzystwa wybrano rasy: Buldog francuski, Cavalier King Charles Spaniel, Hawańczyk oraz Shih Tzu. Kryterium wyboru ras była ich popularność oraz urodzenie co najmniej 12 miotów w badanym okresie. Dane obejmowały 639 miotów ras małych urodzonych od stycznia 2003 roku do końca grudnia 2014 roku. Były to pierwsze w Polsce badania nad parametrami rozrodu u psów na tak dużym materiale badawczym z uwzględnieniem racjonalnej praktyki hodowlanej stosowanej przez hodowców czyli doboru rodziców po analizie ich rodowodów, uwzględnieniu zdrowia i zachowania kojarzonej pary. Z uwagi na dużą liczebność rasy Yorkshire Terrier i dostęp do szczegółowych danych uzyskanych od hodowców przeprowadzono analizę parametrów rozrodu na przykładzie tej rasy. Uzyskano dane dotyczące rozrodu 66 suk rasy Yorkshire Terrier zarejestrowanych w lubelskim Oddziale Związku Kynologicznego w Polsce, które w badanym okresie urodziły 124 mioty o łącznej ilości 508 szczeniąt, pochodzących po 37 ojcach. Przeanalizowano takie parametry jak: długość ciąży (na podstawie daty krycia i daty porodu), liczebność miotu i płeć szczeniąt w poszczególnych miotach oraz sposób zakończenia ciąży (poród naturalny lub cesarskie cięcie) i ewentualne komplikacje okołoporodowe. Uwzględniono również masę ciała matek i ojców szczeniąt przed kryciem. Określono proporcje płci urodzonych szczeniąt, frekwencję występowania cesarskich cięć jako zakończenia porodu, frekwencję upadków szczeniąt oraz średnią liczebność miotu i średnią długość ciąży. Oszacowano również zależności pomiędzy wyżej wymienionymi parametrami rozrodu.

Część badań została przeprowadzona również przy pomocy ankiet wypełnionych przez respondentów (w sumie 297 odpowiedzi). Dotyczyło to głównie prac związanych z zachowaniem psów, gdzie dostępność danych w instytucjach (np. lecznicach weterynaryjnych (26 przypadków klinicznych) czy schroniskach dla bezdomnych zwierząt) była niewystarczająca do wiarygodnej oceny skali problemu.

Również dzięki współpracy ze Związkiem Kynologicznym w Polsce uzyskano dostęp do danych rodowodowych 2783 psów rasy Gończy polski (1305 samców i 1478 samic), zarejestrowanych w Związku Kynologicznym w Polsce od początku założenia ksiąg rodowodowych dla tej rasy czyli od 1983 r. W celu przeprowadzenia badań molekularnych pobrano DNA z wymazów z policzka od 177 psów badanej rasy (85 samców i 92 samic) w trakcie przeprowadzania badań weterynaryjnych dotyczących wrodzonych wad wzroku (projekt realizowany z prof. Ireneuszem Balickim i Katedrą i Kliniką Chirurgii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie). To pierwsze takie badania na świecie dotyczące rodzimej polskiej rasy Gończy polski, jak i jedne z nielicznych porównujące wyniki analiz rodowodowych z wynikami badań molekularnych.

Metody statystyczne:

Zebrane dane opracowano statystycznie za pomocą programu SPSS Statistics 20,0 oraz Statistica określając: liczebności miotów dla poszczególnych ras małych, różnice pomiędzy ilością urodzonych samców i samic, zależności pomiędzy masą ciała matki a: liczebnością miotu, długością ciąży oraz rozwiązaniem ciąży przy pomocy cesarskiego cięcia, zależności pomiędzy liczebnością miotu a sposobem zakończenia ciąży oraz zależności pomiędzy długością ciąży a liczebnością miotu, upadkami szczeniąt oraz rozwiązaniem ciąży przy pomocy cesarskiego cięcia – istotność różnic weryfikowano przy pomocy jednoczynnikowej analizy wariancji dla rozkładu normalnego metodą Post Hoc testem HSD Tukeya, testem t-studenta i testem U Manna-Whitneya oraz testem NIR Fishera. W pracach opartych na ankietach istotność różnic między zmiennymi określono nieparametrycznym testem zgodności Chi-kwadrat Pearsona a siłę związku między zmiennymi obliczono za pomocą testu miar symetrycznych V-Kramera oraz za pomocą testu t-Studenta i wyliczenie współczynników korelacji Pearsona.

Z kolei dane rodowodowe analizowane były programem PMx version 1.2.20140905 (Lacy i in., 2012). Określono zmienność genetyczną dla rasy, FGE (Founder Genome Equivalent), FGS (Founder Genomes Surviving), średnie pokrewieństwo populacji (Population MK), średni inbred (Mean Inbreeding) i efektywną wielkość populacji (Mean Ne) (Wright, 1978). Do badań molekularnych zastosowano zestaw w 21 mikrosatelitarnych *loci* (STR - Short Tandem Repeat) specyficznych dla gatunku pies domowy: AHTk211, CXX279, REN169O18, INU055, REN54P11, INRA21, AHT137, REN169D01, AHTh260, AHTk253, INU005, INU030, FH2848, AHT121, FH2054, REN162C04, AHTh171, REN247M23,

REN105L03, AHTh130, REN64E19. Wyniki rozdziału elektroforetycznego analizowano automatycznie przy pomocy programu komputerowego *GeneMapper* ®Software 4.0 a analizę statystyczną otrzymanych wyników przeprowadzono w programie IMGSTAT IZ PIB w oparciu o parametry PIC – polymorphic information content (Botstein i in., 1980), H_O – heterozygotyczność obserwowaną i H_E – heterozygotyczność oczekiwaną oraz F_{IS} – inbreeding coefficient (Nei i Roychoudhury, 1974). Na podstawie genotypów w loci mikrosatelitarnych przeprowadzono również ocenę stanu równowagi genetycznej Hardy-Weinberga badanej populacji psów stosując test χ^2 .

Wyniki i ich omówienie

Szacuje się, że cechy związane z rozrodem u zdecydowanej większości gatunków są nisko odziedziczalne (Rozempolska-Rucińska, 2004; Przysiecki i in., 2000; Kenttämies, 1996). Pomimo niskiej odziedziczalności parametrów rozrodu obserwacje psów w poszczególnych liniach hodowlanych wykazują podobieństwo matek, córek i sióstr w liczebności miotu i częstotliwości występowania rui (wyniki autorskie w opracowaniu).

Duży wpływ na efekt rozrodu ma środowisko czyli prawidłowy odchów matki w wieku szczenięcym, profilaktyka ekto i endopasożytów, szczepienia ochronne, odpowiednie żywienie, ruch, prawidłowe ustalenie dni dogodnych do krycia oraz opieka okołoporodowa.

Podstawowe parametry rozrodu w hodowli psów rasowych takie jak: płodność i plenność, długość ciąży, naturalne porody pozwalają na uzyskanie liczego i zdrowego potomstwa. Pies jest zwierzęciem sezonowo monoestralnym (Mikołajewska i in., 2011; Jurczak i Janowski, 2007) a powtarzalność cyklu rujowego zależy od rasy psa. Biorąc pod uwagę fizjologię rozrodu suka jest zdolna urodzić szczenięta dwa razy w roku w ilości od 1 do nawet 17 szceniąt (Borge, 2011; Canoocon, 2011).

W roli psów rodzinnych utrzymywanych przez mieszkańców miast najlepiej sprawdzają się małe rasy. Rozród psów ras małych wiąże się z pewnymi trudnościami. W ogólnej opinii hodowców suki małych ras rodzą mało liczne mioty (1-2 szczenięta), co z kolei wpływa na brak ekonomii w hodowli. Opinia hodowców jest częściowo prawdziwa. Liczebność miotów maleje u suk mniejszych, ale liczba urodzonych szceniąt nie jest tak niska jak sugerują hodowcy. Analizując średnią liczebność miotów wśród badanych 8 ras (praca nr 2 z osiągnięcia naukowego), największa średnia ilość szceniąt w miocie wystąpiła

u rasy Cairn Terrier (6,61; $\pm 0,4$) a najniższa u West Highland White Terrierów (3,5; $\pm 0,4$) i Yorkshire Terrierów (4,1; $\pm 0,1$) i były to różnice statystycznie istotne [$F(7; 632) = 16,858$; $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,157$]. Buldog francuski jest to jedna z ras brachycefalicznych, u której występują problemy z naturalnym porodem i mało liczne mioty (McGreevy i Nicholas, 1999). Jednak w badaniach własnych mioty u tej rasy okazały się dość liczne (średnia 4,17) choć bardzo niewyrównane ilościowo u różnych suk-matek przy minimum 1 szczenięciu w miocie do maksimum 10 szceniąt. Również dwie rasy z IX grupy FCI (Shih Tzu i Cavalier King Charles Spaniel) mają budowę czaszki na granicy brachycefalicznej i mezocefalicznej. U Cavalier King Charles Spanieli średnia wielkość miotu wyniosła 3,74 ($\pm 0,4$) z maksymalną ilością 7 szceniąt a u Shih Tzu 4,57 ($\pm 0,2$) przy maksymalnej ilości 8 szceniąt w miocie (w 27 miotach na 78 analizowanych było 6 i więcej szceniąt). U Yorkshire Terrierów średnia wielkość miotu wyniosła 4,1, zaobserwowano też jeden miot o liczebności 8 szceniąt (zakończony de facto cesarskim cięciem) i aż 10 miotów o liczebności 7 szceniąt w miocie. Zestawiając wybrane rasy według grup FCI stwierdzono, że średnia liczebność miotów w grupie IX była wyższa w porównaniu do grupy III i były to różnice statystycznie istotne [$t(637) = 2,935$; $p < 0,05$] (prace nr 2 i 4 z osiągnięcia naukowego).

Często dla hodowców ważne są proporcje płci urodzonych szceniąt, co wiąże się z zainteresowaniem kupujących szczenięta. Uwzględniając wszystkie analizowane małe rasy łącznie frekwencja samców wyniosła 50,04% i było to zgodne z badaniami innych autorów na różnych rasach psów (Caffaratti i in., 2013; Bobic Gavrilovic 2008; Tedor i Reif, 1978).

Dla hodowcy dokładna znajomość terminu porodu ma ogromne znaczenie z tego względu, że w większości przypadków suki małych ras wymagają pomocy przy porodzie, zwłaszcza przy pierwszym. Jednym z najważniejszych problemów klinicznych jest zróżnicowany czas trwania ciąży (57-72 dni), co utrudnia zaplanowanie opieki neonatalnej nad szczeniętami oraz nad suką-matką (Eilts i in., 2005; Kutzler i in., 2003; Luvoni i in., 2000). Dlatego czynniki wpływające na wydłużenie lub skrócenie długości ciąży powinny być znane hodowcom i brane przez nich pod uwagę.

Obliczając długość ciąży w stosunku do piku LH waha się ona od 62 do 64 dni pomiędzy owulacją a porodem, przy czym owulacja ma na ogół miejsce 48-60 godzin po piku LH (Concannon, 2011, 2000). Długość ciąży u suk rasy Yorkshire Terrier (określona na podstawie daty krycia i daty porodu) wyniosła średnio $62,57 \pm 2,524$ dnia przy minimum i maksimum 55-71 dni.

Otrzymane wyniki wykazały, że masa ciała suki-matki nie miała istotnego wpływu na wydłużenie czy też skrócenie długości ciąży. Podobne wyniki w swoich badaniach uzyskali Zonturlu i Kaçar (2012) i Kutzler i in. (2003).

Długość ciąży w przypadku licznych miotów (u małych ras powyżej 5 sztuk) skraca się do 58-60 dni a w przypadku ciąży o mało licznych miotach wydłuża do nawet 68 dni (Bobic Gavrilovic 2008; Okkens i in., 2001, 1993; Holst i Phemister 1974). W przeprowadzonych analizach zaobserwowano podobną prawidłowość pomiędzy długością ciąży a liczebnością miotu jednak nie były to różnice statystycznie istotne.

W hodowli psów problemem są mioty, w których rodzi się jedno szczenię. Pojedyncze mioty są rzadkim zjawiskiem u ras dużych i olbrzymich, natomiast są do nich szczególnie predysponowane psy ras małych i wielkogłowych jak Chihuahua czy Rosyjski Toy. Niektórzy autorzy, np. Domosławska i in. (2011), zaliczają do tych ras Yorkshire Terriery. Jednak w badaniach własnych, tylko w 4 miotach spośród 124 przebadanych urodziły się pojedyncze szczenięta, co stanowiło 3,2% wszystkich zakończonych ciąż. W przypadku ciąż pojedynczych występują trudności z przewidywaniem terminu porodu ze względu na niespójność pomiarów, gdyż organizm suki później przygotowuje się do porodu niż mogłyby wskazywać pomiary płodu. Często zbyt duży pojedynczy płód powoduje konieczność wykonania cesarskiego cięcia (Domosławska i in., 2011). W przeprowadzonych badaniach własnych w 4 pojedynczych miotach cesarskim cięciem został rozwiązany jeden poród. Natomiast statystycznie istotna zależność wystąpiła w przypadku licznych miotów (5 i więcej) czyli im liczniejszy był miot tym większe prawdopodobieństwo rozwiązania ciąży za pomocą cesarskiego cięcia.

Suki rasy Yorkshire Terrier preferowane przez hodowców jako przyszłe matki mieszczą się w granicach wielkości dużych i średnich. Małe suki niechętnie używane są w hodowli, gdyż powszechna hipoteza wśród hodowców głosi, że większe suki rodzą liczniejsze mioty. Dlatego też suki-matki zostały podzielone na 3 grupy pod względem masy ciała (ważone przed kryciem). Porównując liczebność miotów suk z grupy 1 (małe – poniżej 2200 g) i 3 (duże – powyżej 2850 g) stwierdzono statystycznie istotne różnice przy istotności 0,009. Średnia liczebność miotu dla grupy 3 (duże) wyniosła 4,5 szczenięcia a dla grupy 1 (małe) 3,1. Również pomiędzy grupą 2 (średnie – 2250-2800 g) i 3 wykazano statystycznie istotne różnice przy poziomie istotności 0,049. Przy pominięciu podziału na grupy wyliczony współczynnik korelacji dla masy ciała suki-matki i liczebności miotu potwierdził, że masa

ciała suki-matki była statystycznie istotnie skorelowana (przy poziomie istotności 0,01) z liczebnością miotu, czyli im większa była suka tym liczniejszy rodziła miot.

Kolejny utrwalony wśród hodowców pogląd głosi, że u mniejszych suk częściej występują komplikacje okołoporodowe, takie jak cesarskie cięcie, czy martwo urodzone szczenięta. Według McGreevy i Nicholas (1999) zdolność przejścia samodzielnego porodu bez asysty powinna być jednym z kryteriów selekcji dla hodowców. W analizowanym materiale badawczym masa ciała matki nie różnicowała w sposób statystycznie istotny sposobu rozwiązania porodu (naturalny czy za pomocą cesarskiego cięcia) ($t=0,664$; $pi=n$; $df=100$). Jednak to w grupie suk dużych wystąpiło najmniej rozwiązań porodu przy pomocy cesarskiego cięcia.

Analizując komplikacje okołoporodowe we wszystkich miotach rasy Yorkshire Terrier zanotowano 46 martwo urodzonych szceniąt (obu płci bez określania proporcji płci) co stanowiło 9,05% urodzonych szceniąt, natomiast 16 ze 124 porodów zakończonych zostało cesarskim cięciem, co stanowiło 12,9% wszystkich zakończeń ciąży. Nie znaleziono statystycznie istotnych zależności pomiędzy długością ciąży a zwiększeniem ilości martwych szceniąt w miocie. Z kolei zaobserwowano, że długość ciąży miała statystycznie istotny wpływ na sposób rozwiązania porodu. Cięższe zakończone cesarskim cięciem były statystycznie istotnie dłuższe w porównaniu do ciąż zakończonych naturalnym porodem ($t=1,938$; $df=114$; $pi=0,05$). Uzyskany wynik prawdopodobnie nie wynika jednak z fizjologii rozrodu, gdyż przy przedłużającej się ciąży (powyżej 64 dni) i braku jakichkolwiek oznak naturalnego porodu hodowcy interweniują i poddają suki prewencyjnie cesarskiemu cięciu by nie stracić miotu w wyniku ewentualnych komplikacji porodowych.

Porównując liczebność miotu i sposób rozwiązania porodu (naturalny czy cesarskie cięcie) stwierdzono, że wraz ze wzrostem ilości szceniąt w miocie wzrasta prawdopodobieństwo rozwiązania porodu przez cesarskie cięcie.

W prowadzonych obserwacjach nie zanotowano przypadku tężyczki poporodowej jako powikłania okołoporodowego. Brak wystąpienia tężyczki poporodowej przy 124 obserwowanych porodach świadczyć może o wysokiej świadomości właścicieli, prawidłowym żywieniu i przygotowaniu suk do porodu przez całą długość ciąży. Badania prowadzone były w małych hodowlach, gdzie maksymalnie przebywało 5 suk hodowlanych i nie zdarzyło się by więcej niż jedna suka miała szczenięta w tym samym czasie. Pozwalało to na indywidualne podejście do każdej przyszłej matki ze szczególnym uwzględnieniem

rutynowego monitorowania równowagi wapniowej oraz kwasowo-zasadowej (Holowaychuk 2013; Jakubas-Kwiatkowska i in., 2005) (prace nr 2, 4 z osiągnięcia naukowego).

W przypadku psów rasowych cechy reprodukcyjne są ważnym elementem prowadzenia hodowli i uzyskania postępu hodowlanego. Jednakże moda na niektóre rasy psów oraz rynek zbytu sprawiają, że wiele psów jest rozmnażanych poza kontrolą uznanych organizacji kynologicznych. Po nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt z dnia 21.08.1997, znowelizowana i obowiązująca od 1.01.2012 r., widnieje zapis: Art. 10 a

1. Zabrania się:

- 1) Wprowadzania do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach;
- 2) Prowadzenia targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt domowych;
- 3) Wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.

2. Zabrania się rozmnażania psów i kotów w celach handlowych.

(...)

6. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy hodowli zwierząt zarejestrowanych w ogólnokrajowych organizacjach społecznych, których statutowym celem jest działalność związana z hodowlą rasowych psów i kotów (Dz.U. 1997 Nr 111 poz. 724, Art. 10a).

Po nowelizacji Ustawy o ochronie zwierząt, żeby legalnie sprzedawać szczenięta przez osoby nie zrzeszone w Związku Kynologicznym w Polsce, jeszcze w roku wprowadzenia nowelizacji Ustawy o Ochronie Zwierząt (czyli w 2012) na terenie Polski powstało ponad 2000 organizacji, które w swojej działalności statutowej miały wpisana hodowlę psów i kotów. W związku z tym, w chwili obecnej, wiele psów sprzedawanych przez pseudohodowców, pochodzących nawet z różnych krzyżówek międzyrasowych może posiadać tak zwany rodowód. Takie niekontrolowane rozmnażanie, bez żadnej selekcji zwierząt hodowlanych, przyczynia się do ujawnienia wielu wad anatomicznych, chorób dziedzicznych, wad psychiki oraz problemów z zachowaniem a w konsekwencji do bezdomności psów.

Przepełnienie schronisk dla bezdomnych zwierząt, skandaliczne warunki panujące w niektórych z nich skłaniają miłośników zwierząt do wielu akcji propagujących adopcję psów. Decyzja o adopcji psa nie jest łatwa, a na decyzję wyboru konkretnego psa ma wpływ wiele czynników, w tym umaszczenie, wielkość czy wiek psa. Często dla właścicieli psów ważnym elementem jest wygląd i umaszczenie posiadanego psa. W przypadku psów rasowych

hodowcy wybierają do kojarzeń pary rodzicielskie tak, żeby w obrębie rasy utrzymywać jedno umaszczenie lub wiele odmian barwnych (dopuszczalnych przez wzorzec rasy FCI). Wyniki przeprowadzonych badań wykazały, że ciemne umaszczenie psa wpływa na negatywne odbieranie jego potencjalnego zachowania przez społeczeństwo (praca nr 1 z osiągnięcia naukowego). Psów o umaszczeniu czarnym jest dużo z tego względu, że czarny kolor u zdecydowanej większości ras jest uwarunkowany genem dominującym (Schmutz i in., 2007). Znajomość zasad dziedziczenia umaszczenia u psów pozwala hodowcom otrzymać potomstwo o oczekiwanym kolorze. Stwierdzono, że w większości hodowli czarne szczenięta kupowane były na równi ze szczeniętami o innym umaszczeniu (60%), w 30% hodowli zauważono, że czarne szczenięta kupowane są częściej, a w 10%, że kupowano je rzadziej od psów o innym umaszczeniu. Zadano też hodowcom pytanie, czy podczas prowadzenia swojej hodowli spotkali się wśród nabywców szczeniąt z uprzedzeniem dotyczącym czarnych psów i 62,5% odpowiedzi była twierdząca. Element zakorzenionych w społeczeństwie przesądów może również przyczyniać się do bezdomności psów. Analizy odpowiedzi respondentów oglądających zdjęcia psów różnych ras przedstawionych w ankiecie wykazały, że zdecydowana większość (78%) jako „groźnego” zaznaczyła psa o umaszczeniu czarnym. Również 64% osób zgodziło się z teorią mówiącą, że czarny, duży pies uznawany jest za psa niebezpiecznego i agresywnego. Większość osób wypełniających ankietę zgodziła się też z teorią, że czarne podniebienie u psa świadczy o jego agresywności (58% „tak”, 42% „nie”). Pogląd ten jest również jednym z zabobonów, gdyż czarne podniebienie jest po prostu mocno pigmentowane, więc często występuje u psów o ciemnym umaszczeniu. Ankietowani w 53% odpowiedzieli twierdząco na pytanie, czy umaszczenie psa ma związek z jego agresywnością. Pewną sprzeczność otrzymano w odpowiedziach na pytania dotyczące wyboru psa ze schroniska ze względu na umaszczenie, które wykazały, że respondenci nie mieli uprzedzeń i chętnie wybraliby czarnego psa. Druga część ankiety dowiodła jednak, że „syndrom czarnego psa” nadal funkcjonuje w społeczeństwie polskim. Tak głęboko utrwalone poglądy są prawdopodobnie wynikiem licznych opracowań literackich, w których symbolem zła, kłopotów i strachu jest zazwyczaj duży, czarny pies, często z żółtymi oczami (np. pies Baskerville’ów). Adaptacje filmowe i fotografie obrazujące agresję zwierząt również pogłębiają ten pogląd. Respondenci, którzy adoptowali już psa ze schroniska zapytani, czy umaszczenie psa ma dla nich znaczenie, w 65% stwierdzili, że nie miało żadnego znaczenia, 23,3% osób odpowiedziało, że była to dla nich istotna cecha ze względu na planowaną funkcję psa, który miał być psem do stróżowania, wśród tych ankietowanych znalazły się

osoby, które adoptowały czarne psy. Ludzie często obawiają się czarnych psów, ponieważ trudniej odczytać ich ekspresję i wyraz pyska, gdyż zacierają się rysy (jak na ciemnej fotografii) (Leonard, 2011).

Ważnym czynnikiem wpływającym na adopcje psów ze schronisk jest ich wiek. W przeprowadzonych badaniach własnych najczęściej do adopcji trafiały psy w wieku od 3 do 12 miesięcy. W schroniskach w Warszawie i w Krzesimowie 35% adoptowanych w okresie badań psów było szczeniętami, a w Lublinie – 45%. Z ankiety wynika, że najmniej adoptowano psów powyżej 8. roku życia. Na całym świecie szczenięta są chętniej adoptowane niż psy starsze. Młode psy szybciej przystosowują się do nowych warunków życia i mają mniejszy bagaż złych doświadczeń w kontaktach z ludźmi, więc potrafią szybciej nawiązać relację z człowiekiem (Head i in., 1997). Kolejnym kryterium wyboru psa była masa ciała i najwięcej przekazanych do adopcji psów było zwierzętami małymi o masie do 10 kg. Duże psy adoptowano rzadziej, im pies był większy, tym miał mniejsze szanse na adopcję. Psy powyżej 40 kg adoptowane były wyjątkowo rzadko. Jest to zgodne z obserwacjami Leonard (2011) z amerykańskich schronisk, gdzie wielkość psa była drugim, obok czarnego umaszczenia, czynnikiem zmniejszającym szanse psa na adopcję.

W schroniskach, w których przeprowadzone były badania (Lublin, Warszawa, Krzesimów) 33,33% adoptujących psa jako najważniejsze kryterium wyboru podało jego wygląd, 31,67% kierowało się podobieństwem do konkretnej rasy, czyli też o wyborze psa do adopcji decydował wygląd psa, 26,67% wybrało psa ze względu na wiek (młody pies), a tylko 8,33% psa starego. Z danych raportów ASPCA (The American Society for the Prevention of Cruelty to Animals) wynikało, że w USA 27% adoptujących psy za najważniejsze kryterium wyboru uznało jego wygląd (<http://www.asPCA.org>) (praca nr 1 osiągnięcia naukowego). Są to bardzo ciekawe wyniki, gdyż czynnikiem, który najczęściej przyczynia się do bezdomności psów są problematyczne i nieakceptowane przez człowieka zachowania a nie wygląd. Nie zawsze są to zaburzenia zachowania ale nieznaną naturalnych zachowań psa wynikających z jego potrzeb gatunkowych i rasowych. Zachowanie psów sprawia, że są one pożądanymi lub też nie zwierzętami domowymi. Jeśli musimy borykać się z anomaliami behawioralnymi psa rodzinnego staje się on kłopotliwy.

Badania nad zachowaniem zwierząt są coraz bardziej popularne. Od dawna wiadomo, że cechy psychiczne są dziedziczone, co bardzo wyraźnie widać w rasach psów użytkowych, gdzie potomstwo po rodzicach pracujących najczęściej również prezentuje cechy użytkowe.

Ogólnie odziedziczalność cech psychicznych szacuje się na niskim poziomie, jednak w poszczególnych badaniach określa się odziedziczalność wyodrębnionych cech psychicznych a nie wszystkich razem i jest ona różna w zależności od cechy oraz rasy psa (Hradecká i in., 2015; van der Waaij i in., 2008; Strandberg i in., 2005). Dla przykładu odziedziczalność dla instynktu pasterskiego wyniosła 0,099, dla instynktu łowieckiego u psów myśliwskich 0,154 a chęci do zabawy 0,093 (Hradecká i in., 2015), dla towarzyskości/socjalności 0,38 dla Owczarków niemieckich i 0,03 dla Labrador retrieverów (van der Waaij i in., 2008). Natomiast odziedziczalność agresji oszacowano na wysokim poziomie z podziałem na agresję skierowaną do ludzi 0,77 (SE 0,09) i agresję skierowaną do psów 0,81 (SE 0,09) (Liinamo i in., 2007; Pérez-Guisado i in., 2006).

Oprócz cech zachowania odziedziczonych po rodzicach, na jego ekspresję mają wpływ warunki środowiskowe m.in. odchów szceniąt, suka-matka i jej stabilność psychiczna, czy rola hodowcy w procesie socjalizacji szceniąt i wzbogacania ich środowiska. Zarządzanie środowiskiem poprzez optymalne warunki zapewnione suce-matce oraz rozwijającym się szczeniętom zapobiegają wielu zaburzeniom behawioralnym. Krytyczny okres socjalizacji, podczas którego rozwija się najwięcej połączeń nerwowych w mózgu, przypada na okres między trzecim a dwunastym tygodniem życia szczenięcia. Jeżeli wówczas szczenię będzie miało ograniczoną ekspozycję na nieznane bodźce, połączenia nerwowe w jego mózgu nie osiągną optymalnego rozwoju, a proces ten jest już nieodwracalny (Howell i in., 2015).

Obserwacje własne suk-matek i szceniąt w hodowlach oraz psów w schroniskach dla bezdomnych zwierząt a także pozyskane dane dotyczące adopcji psów i ich powodów skłoniły autorkę do głębszej analizy problemów z zachowaniem u psów, co skutkowało napisaniem pracy przeglądowej na ten temat (praca nr 6 osiągnięcia naukowego). Jak się okazało u psów coraz częściej występują problemy behawioralne wymagające specjalistycznej pomocy (Arluke i Patronek, 1998; Lem, 2002; 28 Luescher i in., 1991; McCobb i in., 2001; O'Farrel, 1991; Overall, 2001; Schwartz, 2003). Rozpoznawane są różnego rodzaju zmiany zachowania, które w wielu przypadkach mogą być pewnego rodzaju odpowiednikami zaburzeń psychicznych ludzi (Topál i in., 2009) (praca nr 6 osiągnięcia naukowego).

Zaburzenia zachowania mogą być też efektem bólu i urazu. Środowisko miejskie nie jest dla psa bezpieczne. Często dochodzi do urazów, skaleczeń czy ukąszeń przez różne owady a wśród nich najbardziej popularne są użądlenia. Użądlenia psów a zwłaszcza

szczeniąt są też problemem dla hodowców odchowujących mioty i mogą prowadzić do upadków szczeniąt. Objawy miejscowe ograniczone są do bólu, rumienia i obrzęku w miejscu użądlenia. Ustępują zazwyczaj w ciągu kilku godzin, maksymalnie 1-2 dni ale jeśli są niezauważone przez właściciela to mogą być mylnie interpretowane jako zaburzenie zachowania. Zmiany zachowania zaobserwowane po użądleniu to niepokój zwierzęcia wyrażony podwyższoną aktywnością ruchową i drżeniem mięśni lub chowaniem się i apatią oraz podwyższona ciepłota ciała, przyspieszony oddech i tętno. Najbardziej niebezpieczna jest reakcja uogólniona toksyczna i anafilaktyczna organizmu psa, występująca najczęściej po jednoczesnym użądleniu przez wiele owadów. Następstwem może być m.in. uszkodzenie mięśnia sercowego, zaburzenia pracy wątroby lub nerek. Wstrząs anafilaktyczny w przeciwieństwie do reakcji uczuleniowej jest stanem bezpośredniego zagrożenia życia (Goldberg i Confino-Cohen, 2001). W badaniach własnych porównano także średnie wartości parametrów morfologicznych i biochemicznych u psów, u których wystąpił obrzęk płuc i tych, u których ten objaw nie wystąpił. Stwierdzono statystycznie istotną różnicę wskaźnika AST, którego wartości były istotnie wyższe w grupie psów bez obrzęku płuc niż grupie, u których obrzęk wystąpił. Stwierdzono istotnie wyższe różnice w średniej zawartości czerwonych krwinek, wartości hemoglobiny i hematokrytu u psów, u których wystąpił odczyn miejscowy. Wystąpiło też wyższe średnie stężenie enzymów wątrobowych (ALT, AST) oraz wyższy poziom leukocytów i limfocytów u psów, z odczynem miejscowy dużym, lecz różnice te nie były istotne statystycznie. Z przeprowadzonych badań wynika, że praktycznie wszystkie przypadki użądleń przypadały na okres charakteryzujący się wysokimi temperaturami oraz fakt, że nastąpiły one w trakcie spacerów, czyli podwyższonej aktywności ruchowej a wysoka temperatura i ruch sprzyjają utracie wody z organizmu. Najczęściej właściciel psa stwierdzał użądlenie przez jednego owada poprzez objawy zewnętrzne, takie jak nietypowe zachowanie psa i obecność odczynu miejscowego w postaci zaczerwienienia (rumienia). Połowa wszystkich przypadków użądleń umiejscowiona była na głowie, a psy najczęściej sygnalizowały użądlenie poprzez silne pobudzenie ruchowe, słabą wokalizację (jeden w skali trzech), ocieranie pyskiem o podłoże, natomiast drugą w kolejności okolicą był tułów (prawie 30%). Jest to częściowo zgodne z badaniami Fitzgerald i Flood (2006), gdzie drugą żądloną okolicą były kończyny psa. Najczęstszym objawem klinicznym (91%) był miejscowy obrzęk i rumień o średnicy nie przekraczającej 10 cm. Interesujące były wyniki ankietowe, w których ponad 34% ankietowanych zgłosiło incydent z użądleniem psa przez pszczołę, natomiast aż 28% przypadków zakończyło się jednoczesnym użądleniem człowieka.

Wydaje się, że sprzyja temu aktywność ruchowa psów na spacerze oraz często słaba świadomość właściciela zwierzęcia o zagrożeniu wynikającym ze zmasowanej obecności pszczoł w danym miejscu. Pojedyncze użądlenia powodują ból, obrzęk, rumień oraz miejscowe stwardnienie tkanek, a zmiany te w konsekwencji prowadzą do uciążliwego świądu w miejscu użądlenia. Ważne jest by niepokój zwierzęcia i zmiana zachowania była jak najszybciej zauważona przez właściciela. W wielu przypadkach dla małych psów i szczeniąt użądlenie, zwłaszcza przez kilka owadów jednocześnie może być śmiertelne. Ponieważ z badań wynika, że najczęściej ugryzienia owadów lokalizują się w okolicach głowy, są przypadki połknięcia przez psa owada (pszczoły, osy) i użądlenia wewnątrz pyska, tchawicy czy przełyku. W takich sytuacjach często dochodzi do śmierci psa ze względu na szybki obrzęk górnych dróg oddechowych i niewydolność krążeniowo-oddechową (praca nr 3 osiągnięcia naukowego). Poza ankietą i rozpatrywanymi przypadkami klinicznymi, w rozmowach z hodowcami uzyskano informacje, że upadki szczeniąt z powodu użądlenia czy też połknięcia owada zdarzają się, jednak wymykają się ze statystyk klinicznych, gdyż stan szczenięcia jest na tyle ciężki, że nie udaje się go dowieźć do lecznicy i uratować. Upadki te kwalifikują się jako komplikacje w odchowcie szczeniąt natomiast nie kwalifikują się do statystyk związanych z komplikacjami okołoporodowymi (prace nr 2, 3, 4 osiągnięcia naukowego).

Biorąc pod uwagę odziedziczalność wielu cech, w tym wspomnianych powyżej parametrów rozrodu czy też cech psychicznych badania molekularne i analizy rodowodów przodków są ważnym narzędziem w rękach hodowców zwiększające szanse na postęp hodowlany. Większość chorób uwarunkowanych jest działaniem autosomalnych genów recesywnych, więc zmniejszenie heterozygotyczności danej populacji doprowadza do ujawnienia chorób genetycznych. Badania na nosicielstwo genu odpowiedzialnego za daną chorobę znacznie zwiększa szansę hodowców na takie dobranie pary rodzicielskiej by nie łączyć dwóch nosicieli a jednocześnie mieć możliwość wykorzystania nosicieli w hodowli (w skojarzeniu z nienosicielem) i nie tracić puli genetycznej w obrębie populacji danej rasy.

Księgi rodowodowe mają rejestrować wszystkie informacje o danej populacji i są użytecznym źródłem danych do analizy różnorodności genetycznej oraz struktury danej populacji. Takie informacje są szczególnie użyteczne u tych ras psów, w których ujawnia się tzw. genetyczne wąskie gardło (bottleneck) związane z hodowlą w zamkniętych populacjach oraz używaniem kilku popularnych reproduktorów (Mellersh, 2008). Dlatego tak istotne jest prowadzenie badań molekularnych a na ich podstawie określenie struktury genetycznej danej

populacji/rasy oraz monitorowanie zmian zachodzących w obrębie badanej grupy osobników, co pozwala na uzyskanie cennych informacji w zakresie ochrony i zarządzania danego gatunku.

W Polsce jest pięć rodzimych ras, których wzorce są zarejestrowane i zatwierdzone w FCI, a szósta rasa jest na etapie tworzenia (księgi wstępne zostały otwarte w 2017 r.). Stanowią one wąską populację i występują głównie na terenie naszego kraju. Od kilku lat Kluby Ras obserwują coraz częściej pojawiające się przypadki chorób genetycznych, zmniejszenie liczebności miotów i problemy z zająciem w ciąży suk-matek oraz wady psychiki. Dla ras polskich z wyjątkiem Polskiego owczarka nizinnego otwarte są tzw. Księgi Wstępne. Oznacza to, że można wpisać do tej książki (wg określonych procedur) osobnika bez pochodzenia, który spełnia wymogi morfologiczne i psychiczne danej rasy by zwiększyć pulę genetyczną rasy. Przykładem użyteczności analiz rodowodowych i badań molekularnych są badania przeprowadzone na rasie Gończy polski (praca nr 5 osiągnięcia naukowego). Zmienność genetyczna dla tej rasy wyliczona na podstawie analizy danych rodowodowych wyniosła 0,8802, średnie spokrewnienie 0,1198 a średni inbred 0,1151. Z kolei wyliczona na podstawie badań molekularnych średnia wartość wskaźnika redukcji heterozygotyczności F_{IS} przyjęła ujemną wartość równą $-0,012$, co sugeruje nikły poziom inbredu u badanej rasy a także o unikaniu zwierząt spokrewnionych w kojarzeniach. Negatywna wartość świadczy o wzroście heterozygotyczności. Średni wskaźnik polimorfizmu w badanej populacji wyniósł 0,5552 a oszacowane wartości heterozygotyczności oczekiwanej na ogół były zbliżone do wartości heterozygotyczności obserwowanej i średnio wyniosły odpowiednio 0,6050 i 0,6142.

Odnosząc się do szacunków uzyskanych przez innych autorów w nielicznie reprezentowanych rasach psów (np. Icelandic Sheepdog, Lancashire Heeler, Nova Scotia Duck Tolling Retriever, czy rodzimych rasach polskich jak Ogar polski czy Polski owczarek podhalański) można stwierdzić, że w większości przypadków wartość średniego inbredu kształtowała się na podobnym lub wyższym poziomie (Radko i in., 2018; Kania-Gierdziewicz i in., 2015; Gierdziewicz i in., 2011; Mäki, 2010; Oliehoek i in., 2009; Głazewska, 2008), Natomiast wartość średniego inbredu u popularnych ras psów była znacznie niższa (np. Labrador retrieverów 0,024 a u Owczarków szkockich collie długowłosych 0,073) (Calboli i in., 2008). Wynika z tego, że populacje ras rodzimych, które nie są popularne poza krajem pochodzenia mają wyższy średni inbred i Gończy polski nie jest tu wyjątkiem.

Monitoring zmienności genetycznej poszczególnych ras powinien stanowić niezbędny element pracy hodowlanej, ponieważ niewielka różnorodność genetyczna prowadzi w konsekwencji do spadku produktywności, kondycji fizycznej i psychicznej zwierząt, czy też obniżenia poziomu cech związanych z reprodukcją (Szablewski i Szwaczkowski, 2003). Zachowanie zmienności genetycznej może być szczególnie utrudnione w przypadku ras, które nie są licznie reprezentowane i tym samym stanowią najczęściej mniej lub bardziej ograniczoną populację.

W badaniach populacji psów rasy Gończy polski w oparciu o przeprowadzone analizy rodowodowe oraz badania markerów STR wykazano zmienność genetyczną na poziomie $GD=0,880$ oraz $PIC=0,56$ i $H_O=0,60$. Podobne wyniki u różnych ras psów uzyskali inni autorzy (Radko i in., 2018; Tahir i in., 2015; Ciampolini, 2011). Wskazuje to, że opisywana rasa Gończy polski w obrębie badanych loci charakteryzuje się podobną zmiennością genetyczną co inne rasy.

Przeprowadzona analiza danych rodowodowych wykazała, że populacja Gończego polskiego nie jest zinbredowana, co zostało potwierdzone poprzez wskaźnik redukcji heterozygotyczności F_{IS} . Jednakże problem zbyt dużego pokrewieństwa może zaistnieć w wybranych liniach hodowlanych a to może prowadzić do ujawnienia chorób genetycznych.

Przeprowadzone analizy udowodniły również, że rodowody psów mogą stanowić podstawę do badań nad pokrewieństwem w populacji danej rasy, jednak muszą być one dokładnie sprawdzone pod względem poprawności wpisu i pod względem merytorycznym. Dlatego też podstawą do komputerowej analizy rodowodów jest opracowanie poprawnej bazy danych.

Podsumowanie

Wnioski i odpowiedzi na hipotezy badawcze

Przeprowadzone badania potwierdziły postawioną hipotezę, że większe suki rodzą liczniejsze mioty i mają mniej komplikacji okołoporodowych, jednak występują duże wahania osobnicze w liczbie urodzonych szczeniąt u poszczególnych ras (od 3,5 szczeniąt u West Highland White Terrierów do 6,61 u Cairn Terrierów). Również potwierdzona została

hipoteza, że ciążę, z których rodzi się jedno lub dwoje szczeniąt są dłuższe w porównaniu do ciąży o większej liczbie młodych, jednak nie były to różnice statystycznie istotne.

1. Suki małych ras mogą również rodzić liczne mioty, jednak większe osobniki danej rasy mają statystycznie istotnie liczniejsze mioty. Proporcje płci urodzonych szczeniąt wszystkich analizowanych ras były równe, pomimo wahań w poszczególnych rasach. Parametry rozrodu u rasy Yorkshire Terrier były zadowalające, średnia wielkość miotu wyniosła 4,1 szczenięcia (przy min. 1 i max. 8 szczeniątach w miocie), 12,9% wszystkich ciąż zakończonych zostało cesarskim cięciem oraz zanotowano 9,05% martwo urodzonych szczeniąt. Masa ciała matki nie miała statystycznie istotnego wpływu na długość ciąży i sposób rozwiązania porodu. Z kolei przy dłuższych ciążach statystycznie istotnie wzrastała ilość rozwiązań porodu poprzez cesarskie cięcie natomiast nie zaobserwowano zwiększenia ilości martwo urodzonych szczeniąt. Również przy dużej liczebności miotu statystycznie istotnie zwiększało się prawdopodobieństwo rozwiązania porodu przez cesarskie cięcie.

2. Oceniając zależność między zmianą zachowania psów a wpływem środowiska zaobserwowano, że zmiany zachowania, poprzez które zwierzę sygnalizowało ból były często interpretowane przez właściciela jako „złe zachowanie”, zwłaszcza u psów, u których problemy z zachowaniem występowały. Główną zmianą w zachowaniu psa po uządleniu był niepokój, czasem wokalizacja i drżenie mięśni oraz reakcje unikania, które to objawy część właścicieli interpretowała jako zachowanie lękowe.

3. Umaszczenie psa wpływa na odbieranie jego potencjalnego zachowania przez społeczeństwo a czarne psy uważane są za agresywne. Zaskakującym wnioskiem jest też to, że zaburzenia zachowania, które są najczęstszym czynnikiem przyczyniającym się do bezdomności psów były zupełnie ignorowane przez osoby adoptujące psy ze schronisk. Przy wyborze psa ze schroniska respondenci brali pod uwagę wygląd, podobieństwo do jakiejś rasy czy też wiek, bądź wybierali psa zupełnie nieracjonalnie, ulegając emocjom.

4. Hodowcy mają coraz więcej narzędzi do doskonalenia pracy hodowlanej i racjonalnego doboru par hodowlanych. Rodzime rasy, reprezentowane przez mało liczne, lokalnie występujące populacje, są zagrożone wzrostem homozygotyczności i niebezpieczeństwem ujawnienia chorób genetycznych. Oprócz analizy rodowodów konieczna jest więc ocena spokrewnienia zwierząt na podstawie informacji zawartych w DNA i stworzenie bazy rodowodowej, która będzie wiarygodnie i systematycznie uzupełniana a każdy pies wpisywany do Księgi Wstępnej powinien mieć wykonany profil DNA. W przypadku ras polskich, na obecnym etapie pracy hodowlanej, do populacji włączane są psy o nieznanym

pochodzeniu, które mają obniżyć wskaźnik zimbredowania, chociaż w rzeczywistości mogą się przyczyniać do wzrostu homozygotyczności i ujawnienia depresji inbredowej.

Potencjalne wykorzystanie w praktyce

Wiedza społeczeństwa na temat behawioru psów, specyfiki zachowań różnych ras oraz cyklu rozrodczego jest stosunkowo niska. W związku z tym wszelkie badania dotyczące psów są bardzo cenne, gdyż pies żyje w najbliższym otoczeniu człowieka. Badania te mogą przyczyniać się do ograniczania bezdomności, świadomych wyborów przy nabywaniu psa (czy to poprzez kupno w hodowli czy adopcję) oraz zwiększają świadomość społeczeństwa na wiele problemów dotyczących tego gatunku.

Często przez mieszkańców miast wybierane są małe rasy psów, które postrzegane są jako łagodne i niekłopotliwe, co najczęściej jednak jest nieprawdą. Popularność psów małych ras zwiększa popyt, dlatego dla hodowców ważne są takie cechy u suk hodowlanych jak bezproblemowy odchów szczeniąt i wysoka plenność. Wyniki opracowań dotyczących parametrów rozrodu są bardzo wartościowe dla praktyki hodowlanej. Parametry rozrodu wpływają na opłacalność hodowli, brak problemów okołoporodowych i upadków szczeniąt oraz liczebność miotów wpływa na rentowność hodowli. Przeprowadzone analizy potwierdziły zauważone przez hodowców tendencje. Wyniki badań przedstawiłam hodowcom na wykładzie w Oddziale Lublin Związku Kynologicznego w Polsce i były przyjęte z dużym zainteresowaniem.

Konsekwencją życia w rozwiniętym i zurbanizowanym środowisku jest wzrost częstotliwości występowania tak zwanych chorób cywilizacyjnych nie tylko u ludzi ale również u zwierząt towarzyszących. Posiadanie psa staje się bardzo uciążliwe gdy zaczyna on być źródłem kłopotów i zagrożeniem dla innych ludzi i psów. Należy bezwzględnie zwracać uwagę na zmiany w zachowaniu psa ponieważ mogą być wynikiem bólu spowodowanego przez np. użądlenia. Jest to ważne zwłaszcza w przypadku, gdy pies prezentuje już jakieś anomalie w zachowaniu, co może znieczulić w pewien sposób właściciela i opóźnić reakcję. Ważne jest by właściciel był w stanie odróżnić zmianę zachowania spowodowaną przez dyskomfort i ból, gdyż w przypadku użądlenia przez więcej owadów może dojść do uogólnionej toksycznej i anafilaktycznej reakcji organizmu psa, której następstwem może być m.in. uszkodzenie mięśnia sercowego, zaburzenia pracy wątroby lub nerek. Użądlenia

owadów (osy, pszczoły) mogą być niebezpieczne dla psów małych i szceniąt i stanowić bezpośrednie zagrożenie życia. Świadomość hodowców utrzymujących szczenięta w okresie letnim w zewnętrznych kojach (zwłaszcza w pobliżu kwitnących krzewów i drzew owocowych), co do zagrożenia wynikającego z użądleń może przyczynić się do zmniejszenia ilości upadków szceniąt.

U psów coraz częściej pojawiają się też różnego rodzaju anomalie behawioralne, które można porównać do niektórych zaburzeń u ludzi. Część z nich ma swoje źródło już w hodowli. Porównanie wybranych zaburzeń behawioralno-emocjonalnych ludzi i psów wskazuje na występowanie wielu analogii, które dają nową perspektywę ich diagnozowania i postępowania terapeutycznego. Wykazywanie powiązań może ułatwić nie tylko poszukiwanie skutecznych metod terapii i zaburzeń zachowania u zwierząt, ale również przyczynić się do rozwoju badań nad etiologią tych problemów u ludzi. Zrozumienie mechanizmów regulacyjnych zaburzeń zachowania w odniesieniu do psów ma istotne znaczenie nie tylko z punktu widzenia możliwości wykorzystywania psów jako miarodajnych modeli badawczych dla analogicznych dysfunkcji występujących u ludzi, ale także w kontekście poprawy poziomu ich dobrostanu.

Zaburzenia w zachowaniu są najczęstszą przyczyną porzucania psów lub oddawania ich do schronisk. Oprócz zachowania, na adopcję psa ma wpływ wiele czynników, takich jak wielkość psa, jego umaszczenie czy wiek. Wiedza społeczeństwa na temat psów z każdym rokiem poprawia się, również stereotypy o czarnych psach nie skutkują dyskryminacją czarnych psów przy zakupie szceniąt rasowych oraz przy adopcjach psów ze schronisk. Jeszcze kilka lat temu w polskich schroniskach była sytuacja odwrotna i czarne psy były rzadziej adoptowane od innych. Sytuacja taka wciąż obserwowana jest w schroniskach dla zwierząt w Ameryce Północnej. W schroniskach USA i Kanady funkcjonuje skrót „BBD” (big black dog), którym określa się duże, ciemno umaszczone psy, często o dłuższej sierści. Psy te najczęściej pomijane są w adopcjach, trudniej znaleźć im dom i w związku z tym częściej są poddawane eutanazji (http://en.wikipedia.org/wiki/Black-dog_bias). W schroniskach USA tworzone są specjalne programy mające na celu uatrakcyjnienie czarnych, dużych psów poprzez zakładanie np. różowych kokard sukoni i niebieskich krawatów samcom lub kolorowych chustek zamiast obroży (Dahl, 2008). Można ten model wprowadzić również do polskich schronisk. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono również, że pojęcie „syndrom czarnego psa” w społeczeństwie polskim oznacza obawę przed czarnym

psiem, natomiast w USA odnosi się do zjawiska pomijania w adopcjach ze schronisk psów o ciemnym umaszczeniu w porównaniu do psów o jasnej sierści. Stąd też istotne zadanie przed wolontariuszami w schroniskach i fundacjach, nauczycielami w szkołach i rodzicami szerokiego przekazywania wiedzy pozbawionej stereotypów.

Analizy rodowodów od dawna były cennym źródłem informacji dla hodowców. Obecnie badania molekularne w hodowli psów rasowych są coraz bardziej popularne. Wiele psów rasowych ma określone profile genetyczne i jest przebadanych na najczęściej występujące choroby dziedziczne w danej rasie. Wstępne wyniki badań dotyczące struktury populacji oraz występowania dziedzicznych chorób oczu u psów polskich ras myśliwskich (Gończy polski, Ogar polski i Chart polski) zostały zaprezentowane przez autorkę i prof. I. Balickiego hodowcom na I Światowym Kongresie Psów Ras Polskich (16.01.2016), który odbył się w ramach I Światowej Wystawy Psów Ras Polskich 16-17.01.2016 roku w Opolu. Wyniki badań analiz rodowodowych jak i badań molekularnych są też systematycznie przekazywane do Klubu Rasy Ogara i Gończego Polskiego oraz Klubu Charta Polskiego. Wnioski dla Klubów Ras i Głównej Komisji Hodowlanej Związku Kynologicznego w Polsce są takie, że należy stworzyć bazę profili genetycznych dla ras polskich. Każdy pies przed przeglądem kwalifikacyjnym o wpis do Księgi Wstępnej musi mieć wykonany profil genetyczny, gdyż znalezienie osobnika bez pochodzenia (NN) i uważanie go za niespokrewnionego z populacją jest raczej niemożliwe. Bazy te powinny być dostępne dla hodowców by bezpiecznie mogli dobierać pary hodowlane oraz mieć pełną świadomością o pokrewieństwie kojarzonych psów.

Bibliografia

1. Adamowski T., Ledzińska S., Kiejna A., 2005. Spektrum zaburzeń obsesyjno-kompulsywnych – nowa kategoria diagnostyczna? *Adv. Clin. Exp. Med.* 14, 2, 369-373.
2. Antunes C., 2011. Approche comparative du syndrome d'hyperactivité, THADA chez l'homme (*Homo sapiens*), et HS/HA chez le chien (*Canis familiaris*). Thèse pour le doctorat vétérinaire, École Nationale Veterinaire d'Alfort.
3. Arluke A., Patronek G., 1998. Surrendering pets to shelters: The relinquisher's perspective. *Anthrozoos* 11, 41-51.

4. Bennett P. C., Rohlf V. I., 2007. Owner–companion dog interactions: relationships between demographic variables, potentially problematic behaviours, training engagement and shared activities. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 102, 65-84.
5. Blackwell E. J., Bradshaw J. W. S., Casey R. A., 2013. Fear responses to noises in domestic dogs: prevalence, risk factors and co-occurrence with other fear related behaviour. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 145, 15-25.
6. Bobic Gavrilovic B., Andersson K., Linde Forsberg C., 2008. Reproductive patterns in the domestic dog – a retrospective study of the Drever breed. *Theriogenology* 70, 783–794.
7. Borge S.K., Tønnessen R., Nødtvedt A., Indrebø A., 2011. Litter size at birth in purebred dogs - A retrospective study of 224 breeds. *Theriogenology* 75:911-919.
8. Botstein D., White R.L., Skolnick M., Davis R.W., 1980. Construction of genetic linkage map in man using restriction fragment length polymorphism. *Am. J. Hum. Genet.* 32, 314–331.
9. Caffaratti M., González G., Gorla N., Guendulain C., 2013. Reproductive parameters of the Dogo Argentino bitch. *J.Vet. Med.* 2013:495975.
10. Calboli F.C.F., Sampson J., Fretwell N., Balding D.J., 2008. Population structure and inbreeding from pedigree analysis of purebred dogs. *Genetics* 179, 593-601.
11. Ciampolini R., Cecchi F., Bramante A., Casetti F., Presciuttini S., 2011. Genetic variability of the Bracco Italiano dog breed based on microsatellite polymorphism. *Ital. J. Anim. Sci.* 10:e59, 267-270.
12. Concannon P.W., 2011. Reproductive cycles of the domestic bitch. *Anim. Reprod. Sci.* 124, 200–210.
13. Concannon P.W., 2000. Canine pregnancy: Predicting parturition and timing events of gestation. In: England E, Verstegen J (eds): *Recent Advances in Small Animal Reproduction*. International Veterinary Information Service (www.ivis.org).
14. Dahl M., 2008. Black pups face doggie discrimination. *NBCNews.Com.* 3, 5.
15. Dodman N. H., Ginns E. I., Shuster L., Moon-Fanelli A. A., Goldzicka M., Zheng J., Ruhe A. L., Neff M. W., 2016. Genomic Risk for Severe Canine Compulsive Disorder, a Dog Model of Human OCD. *Intern. J. Appl. Res. Vet. Med.* 14, 1-18.
16. Domosławska A., Jurczak A., Janowski T., 2011. A one-foetus pregnancy monitored by ultrasonography and progesterone blood levels in a German Shepherd bitch: a case report. *Vet. Med-Czech* 56, 55–57.

17. Dz.U. 1997 Nr 111 poz. 724, USTAWA z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, Art. 10a, s. 9/28, <http://www.pm4torun.pl/materialy/ustawa.pdf>
18. Eilts B.E., Davidson A.P., Hosgood G., Paccamonti D.L., Baker D.G., 2005. Factors affecting gestation duration in the bitch. *Theriogenology* 64, 242–251.
19. Fiszdon K., 2004, Kształtowanie się zachowania psów w okresie szczenięcym, *Życie weterynaryjne*, 79 (5), 249-254.
20. Fitzgerald K. T., Flood A. A., 2006. Hymenoptera Stings. *Clin. Tech. Small Anim. Prac.* 21, 194-204.
21. Gierdziewicz M., Kania-Gierdziewicz J., Kalinowska B., 2011. Analysis of genetic structure of the Beagle population in the area of Cracow Branch of the Polish Kennel Club. *Anim. Sci. Pap. Rep.* 29 (4), 359-367.
22. Giertuga K., Cybulska-Kłosowicz A., 2014. Neuroanatomiczne i funkcjonalne korelaty zespołu nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem koncentracji uwagi w świetle dwóch modeli rozwojowych: zaburzonego i opóźnionego procesu dojrzewania mózgu. *Neuropsychiatria i Neuropsychologia* 9, 120-126.
23. Głazewska I., 2008. Genetic diversity in Polish Hounds estimated by pedigree analysis. *Livest. Sci.* 2-3, 296-301.
24. Goldberg A., Confino-Cohen R., 2001. Maintenance venom immunotherapy administered at 3 monthly intervals is both safe and efficacious. *J. Allergy Clin. Immun.* 107, 928-929.
25. Head E., Callahan H., Cummings B. J., Cotman C. W., Ruehl W. W., Muggenberg B. A., Milgram N. W., 1997. Open Field Activity and Human Interaction as a Function of Age and Breed in Dogs. *Physiol. Behav.* 62, 963-971.
26. Holowaychuk M.K., 2013. Hypocalcemia of critical illness in dogs and cats. *Vet. Clin. North Am. Small Anim. Pract.* 43, 1299–1317.
27. Holst P.A., Phemister R.D., 1974. Onset of diestrus in the Beagle bitch: definition and significance. *Am. J. Vet. Res.* 35, 401–406
28. Horwitz D.F., 2002. Postępowanie w przypadku powszechnych problemów behawioralnych występujących u starych psów, *Weterynaria po Dyplomie* 3, nr 5, 21-29

29. Howell T. J., King T., Bennett P. C., 2015. Puppy parties and beyond: the role of early age socialization practices on adult dog behavior. *Vet. Med. Research and Reports* 6, 143-152.
30. Hradecká L., Bartoš L, Svobodová I, Sales J., 2015. Heritability of behavioural traits in domestic dogs: A meta-analysis, *Appl. Anim. Behav. Sci.* 170, 1–13, <http://dx.doi.org/10.1016/j.applanim.2015.06.006>
31. Jakubas-Kwiatkowska W., Blachowicz A., Franek E., 2005. Hypocalcemia in clinical practice – causes, symptoms and treatment (in Polish). *Choroby Serca i Naczyń* 2, 232–237.
32. Jurczak A., Janowski T, 2007. Indukcja rui u suk w anestrus przy użyciu kabergoliny lub gonadotropin. *Med. Weter.* 2007, 63 (4), 435-438.
33. Kania-Gierdziewicz J., Gierdziewicz M., Budzyński B., 2015. Genetic structure analysis of Tatra Shepherds from Tatra Mountain Region. *Ann. Anim. Sci.* 15 (2), 323-335.
34. Kenttämies H., 1996. Genetic and Environmental Factors Affecting Fertility Traits in Foxes, *Animal Production Review. Appl. Sci. Rep.* 27, 63-66.
35. Kłosiński A., Taylor R.: Neurobiologiczne podstawy reakcji strachu i metody leczenia zaburzeń zachowania związanych z lękiem i niepokojem u psów. *Cz. I. Mag. Wet.* 2014, 23, 654-657.
36. Kutzler M.A., Yeager A.E., Mohammed H.O., Meyers-Wallen V.N., 2003. Accuracy of canine parturition date prediction using fetal measurements obtained by ultrasonography. *Theriogenology* 60, 1309–1317.
37. Lacy R.C., Ballou J.D., Pollak J.P., 2012. PMx: software package for demographic and genetic analysis and management of pedigreed populations. *Methods Ecol. Evol.* 3, (2), 433–437. <https://doi.org/10.1111/j.2041-210X.2011.00148.x>
38. Lem M.: Behavior modification and pharmacotherapy for separation anxiety in a 2-year-old pointer cross. *Can. Vet. J.* 2002, 43, 220-222.
39. Leonard A., 2011. The plight of “Big black dogs” in American Animal Shelters: color-based canine discrimination. *Kroeber Anth. Soc. Pap.* 99, 168-183.
40. Liinamo A-E., van den Berg L., Leegwater P.A.J., Schilder M.B.H., van Arendonk J.A.M., van Oost B.A., 2007. Genetic variation in aggression-related traits in Golden

- Retriever dogs. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 104, 95–106,
doi:10.1016/j.applanim.2006.04.02
41. Luescher U. A., McKeown D. B., Halip J., 1991. Stereotypic and obsessive-compulsive disorders in dogs and cats. *Vet. Clin. North Am. Small Anim. Pract.* 21, 401-413.
42. Luvoni G.C., Grioni A., 2000. Determination of gestational age in medium and small size bitches using ultrasonographic fetal measurements. *J. Small Anim. Pract.* 41, 292–294.
43. Mäki K., 2010. Population structure and genetic diversity of worldwide Nova Scotia Duck Tolling Retriever and Lancashire Heeler dog population. *J. Anim. Breed. Genet.* 127, 318-326.
44. McCobb E. C., Brown E. A., Damiani K., Dodman N. H., 2001. Thunderstorm phobia in dogs: an internet survey of 69 cases. *J. Am. Anim. Hosp. Assoc.* 37, 319-324.
45. McGreevy P.D., Nicholas F.W., 1999. Some practical solutions to welfare problems in dog breeding. *Anim. Welfare* 8, 329–341.
46. Mellersh C., 2008. Give a dog a genome. *Vet. J.* 178, 46-52.
47. Mikołajewska N., Niżański W., Antończyk A., Błasiak K., Stańczyk E., 2011. Wybrane aspekty regulacji neurohormonalnej fazy lutealnej u suk. *Med. Weter.* 2011, 67 (5), 295-298.
48. Miyake T., Gaillard C., 2002, A behaviour test on German Shepherd dogs: heritability of seven different traits, *Appl. Anim. Behav. Sci.*, 79, 113-132.
49. Nei M., Roychoudhury A.K., 1974. Sampling variances of heterozygosity and genetic distance. *Genetics* 76, 379–390
50. O'Farrel V., 1997. Owner attitudes and dog behavior problems. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 52, 205-213.
51. Okkens A.C., Hekerman T.W.M., de Voge J.W.A., 1993. Influence of litter size and breed on variation in length of gestation in the dog. *Vet. Quart.* 15, 160–161.
52. Okkens A.C., Teunissen J.M., Van Osch W., Van den Brom W.E., Dieleman S.J., Kooistra H.S., 2001. Influence of litter size and breed on the duration of gestation in dogs. *J. Reprod. Fertil., Supplement* 57, 193–197.

-
53. Oliehoek P.A., Bijma P., Van der Meijden, A., 2009. History and structure of the closed pedigreed population of Icecelandic Sheepdogs. *Genet. Sel. Evol.* 41:39. doi: 10.1186/1297-9686-41-39.
54. Overall K. L., Dunham A. E., Frank D., 2001. Frequency of nonspecific clinical signs in dogs with separation anxiety, thunderstorm phobia, and noise phobia, alone or with combination. *JAVMA* 219, 467-473.
55. Overall K. L., 2000. Dogs as “natural” models of human psychiatric disorders: assessing validity and understanding mechanism. *Progr. Neuropsych. Biol. Psych.* 24, 726-727.
56. Pérez-Guisado J., Roció Lopez-Rodríguez R., Muñoz-Serrano A., 2006. Heritability of dominant-aggressive behaviour in English Cocker Spaniels, *Appl. Anim. Behav. Sci.* 100, 219–227, doi:10.1016/j.applanim.2005.11.005
57. Przysiecki P., Wierzbicki H. Filistowicz A.: 2000. Genetic determination of reproduction traits in silver fox (*Vulpes vulpes*). *Anim. Sci. Pap. Rep.* 18, 3, 209-216.
58. Radko A., Rubiś D., Szumiec A., 2018. Analysis of microsatellite DNA polymorphism in the Tatra Shepherd Dog. *J. Appl. Anim. Res.* 46 (1), 254-256.
59. Reuterwall C., Ryman N., 1973, An estimate of additive genetic variation of some mental characters in Alsatian dogs, *Hereditas* 73, 277-284.
60. Rozempolska-Rucińska I. 2004. Genetic background of performance and functional traits in mink. *Electron. J. Pol. Agric. Univ.* 2004 Vol. 7 issue 2 Ser. Animal Husbandry s. 3.
61. Rybakowski J., Rajewska-Rager A., 2008. Rola stresujących wydarzeń życiowych w patogenezie depresji. *Neuropsychiatria Neuropsychol.* 3, 147-152
62. Schmutz S.M., Berryere T.G., 2007. A review of the genes affecting coat color and pattern in domestic dogs. *Anim. Genetics* 38, 539-549.
63. Schwartz S., 2003. Separation anxiety syndrome in dogs and cats. *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 222, 1526-1532
64. Slabbert J.M., Rasa O.A.E., 1997, Observational learning of an acquired maternal behaviour pattern by working dog pups: an alternative training method?, *Appl. Anim. Behav. Sci.* 53, 309-316)
65. Strandberg E., Jacobsson J., Saetre P., 2005. Direct genetic, maternal and litter effects on behavior in German shepherd dogs in Sweden, *Livestock Production Science* 93, 33–42, doi:10.1016/j.livprodsci.2004.11.004
-

66. Szablewski P., Szwachkowski T., 2003. Poziom zimbredowania w obrębie trzech dzikich gatunków *Ungulata* utrzymywanych w ogrodach zoologicznych. Pr. Mat. Zoot. 61, 113-122.
67. Tahir M. S., T. Hussain T., Babar M. E., Nadeem A., Naseer M., Ullah Z., Intizar M., Hussain S.M., 2015. A panel of microsatellite markers for genetic diversity and parentage analysis of dog breeds in Pakistan. J. Anim. Plant Sci. 25 (2), 351-356.
68. Tedor J.B., Reif J.S., 1978. Natal patterns among registered dogs in the United States. J. Am. Vet. Med. Assoc. 172:1179-1185.
69. Topál J., Miklósi A., Gácsi M., Dóka A., Pongrácz P., Kubinyi E., Virányi Z., Csányi V., 2009. The Dog as a Model for Understanding Human Social Behavior, [w:] Brockmann H. J., Roper T. J., Marc Naguib M., Wynne-Edwards K. E., Mitani J. C., Simmons L. W.: Advances in The Study of Behavior.: Academic Press, Burlington 2009, 39, s. 71-116.
70. van der Laarse S., 2011. Yucca: Treatment of Clinical Depression in a Dog with Xiao Yao San. Journal CIVT 1, 3-8.
71. van der Waaij E.H., Wilsson E., Strandberg E., 2008. Genetic analysis of results of a Swedish behavior test on German Shepherd Dogs and Labrador Retrievers. J. Anim. Sci. 86:2853–2861, doi:10.2527/jas.2007-0616
72. Vas J., Topál J., Pech E., Miklósi A., 2007. Measuring attention deficit and activity in dogs: A new application and validation of a human ADHD questionnaire. Appl. Anim. Behav. Sci. 103, 105-117.
73. Wright S., 1978. Evolution and the genetics of populations. Variability within and Among Natural Populations Vol. 4 University of Chicago Press, Chicago
74. Zonturlu AK, Kacar C (2012): Effect of gestation length of litter size, and inter-pup interval, change of rectal temperature in German shepherd and Labrador retriever bitches. Harran Universitesi Veteriner Fakultesi Dergisi 1, 103–106.
75. http://en.wikipedia.org/wiki/Black-dog_bias
76. <http://www.asPCA.org>
77. http://www.fediaf.org/images/FEDIAF_Annual_Report_2020_cor.pdf
78. www.akc.org/dog-breeds/
79. www.fci.be/en/Nomenclature/

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Od 2008 r. do chwili obecnej – współpraca z Katedrą i Kliniką Chirurgii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i prof. dr hab. Ireneuszem Balickim w zakresie badań nad wrodzonymi wadami narządu wzroku i badań nad strukturą populacji u polskich ras psów myśliwskich (Chart polski, Gończy polski i Ogar polski). Współpraca wiązała się z wyjazdowymi badaniami psów podczas zorganizowanych przez autorkę (wraz z Klubem Rasy Charta Polskiego oraz Klubem Rasy Ogara i Gończego Polskiego) badań oraz podczas wystaw psów rasowych organizowanych przez Związek Kynologiczny w Polsce. Podczas wyjazdów przeprowadzane były badania okulistyczne, zbierane dane rodowodowe przebadanych osobników oraz pobierany był wymaz z policzka badanych psów w celu pozyskania DNA. Wyniki współpracy z prof. Ireneuszem Balickim zostały przedstawione na renomowanych konferencjach weterynaryjnych:

Balicki I., **Goleman M.**, 2012, Ocular abnormalities of polish greyhound. Conference Proceedings ECVO Annual Scientific Meeting, Trieste 2012, s. 107.

Balicki I., **Goleman M.**, 2012, Występowanie wad narządu wzroku u chartów polskich. Materiały XIV Kongresu PTNW, Wrocław 2012, 375.

Balicki I., **Goleman M.**, Balicka A., 2015, Ocular abnormalities in polish hunting dogs, Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Ophthalmologists, Helsinki, Finland May 28–31, 2015

natomiast streszczenia z wystąpień w Trieście i Helsinkach ukazały się w renomowanym czasopiśmie okulistycznym Veterinary Ophthalmology, w dziale E – streszczenia:

Balicki I., **Goleman M.**, 2012, Ocular abnormalities in polish greyhound, in "Abstracts: Annual Meeting of the European College of Veterinary Ophthalmologists, Trieste, Italy, May 24-27, 2012. Veterinary Ophthalmology 15, 6, E9. (IF=0,969);

Balicki I., **Goleman M.**, Balicka A., 2015, Ocular abnormalities in polish hunting dogs in "Abstracts: Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Ophthalmologists, Helsinki, Finland, May 28-31, 2015. Veterinary Ophthalmology 18, 5, E8. (IF=1,062);

Od 2015 r. do chwili obecnej – Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, Balice – współpraca z prof. Anną Radko w zakresie ustalenia puli genetycznej polskich ras psów

myśliwskich na podstawie pobieranych przez autorkę wymazów z policzka od polskich ras psów myśliwskich.

Współpraca z tymi jednostkami zaowocowała publikacją: **Goleman M.**, Balicki I., Radko A., Jakubczak A., Fornal A., 2019, Genetic diversity of the Polish Hunting Dog population based on pedigree analyses and molecular studies. Livestock Science, Vol. 229, s. 114-117, DOI 10.1016/j.livsci.2019.09.017

IF2019 - 1,7; punkty MNiSW – 140

oraz wykładem autorki na I Światowym Kongresie Psów Ras Polskich (16.01.2016), który odbył się w ramach I Światowej Wystawy Psów Ras Polskich 16-17.01.2016 roku w Opolu.

Pozostałe wyniki badań ras Chart polski i Ogar polski są w trakcie opracowywania i przygotowania do publikacji a praca dotycząca wrodzonych wad wzroku u Gończych polskich jest w trakcie procesu redakcyjnego.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Osiągnięcia dydaktyczne:

Przygotowanie i prowadzenie autorskich zajęć dydaktycznych – wykłady, ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia terenowe z następujących przedmiotów:

- Hodowla kotów (do 2017 roku),
- Kynologia,
- Hodowla psów,
- Użytkowanie psów,
- Sporty Kynologiczne,
- Podstawy terapii z udziałem zwierząt,
- Pielęgnacja zwierząt i przygotowanie do wystaw,
- Zasady oceny hodowlanej zwierząt towarzyszących,

- Uprawnienia sędziowskie w kynologii,
- Hodowla psów i kotów (do roku 2016) na kierunku Zootechnika,
- Kynologia i Hodowle amatorskie (do roku 2016) na kierunku Hipologia i jeździectwo.

Wszystkie te przedmioty zostały utworzone i opracowane przez dr inż. Małgorzatę Goleman od początku ich realizacji na Uniwersytecie Przyrodniczym.

Promotor prac dyplomowych: Okres sprawowania opieki: 2006-2020 r. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Katedra Etologii Zwierząt i Łowiectwa (obecnie).

Liczba osób nad którymi sprawowana była opieka naukowa: **89**, w tym:

28 prac magisterskich (kierunek Behawiorystyka zwierząt, Wydział Zootechniczny - specjalność Hodowle amatorskie),

61 prac inżynierskich (kierunek Behawiorystyka zwierząt, Wydział Zootechniczny - specjalność Hodowle amatorskie oraz Hodowla i Użytkowanie zwierząt)

Osiągnięcia organizacyjne:

1. Członek Rady Programowej kierunku Behawiorystyka zwierząt, Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, od powstania kierunku czyli od 2013 roku do chwili obecnej.
2. Opiekun roku studenckiego na Wydziale Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki:
kierunek Behawiorystyka zwierząt (2017-2020).
kierunek Behawiorystyka zwierząt (2014-2017).
Wydział Zootechnika, specjalność Hodowle amatorskie (2006-2010).
3. Opiekun Sekcji Kynologicznej Koła Naukowego Biologów i Hodowców Zwierząt od 2001 roku do chwili obecnej.

Osiągnięcia popularyzujące naukę lub sztukę:

1. Wykład: „Pies rasowy – czy rasa ma znaczenie przy wyborze psa na towarzysza rodziny”
– Lubelski Festiwal Nauki 2013

2. „Prawna ochrona zwierząt, Postępowanie w sytuacjach nagłych, Agresja psów i mowa ciała” – cykl szkoleń dla Straży Miejskiej w Lublinie w ramach projektu Fundacji Na Rzecz Ochrony Zwierząt EX LEGE zrealizowanego dzięki środkom z Budżetu Obywatelskiego 2016
3. Wykład na I Światowym Kongresie Psów Ras Polskich (16.01.2016), który odbył się w ramach I Światowej Wystawy Psów Ras Polskich 16-17.01.2016 roku w Opolu – przedstawienie wstępnych wyników badań dotyczące struktury populacji oraz występowania dziedzicznych chorób u polskich ras myśliwskich (Gończy polski, Ogar polski i Chart polski)
4. Szkolenie dla wolontariuszy Fundacji Na Rzecz Ochrony Zwierząt EX LEGE 24.10.2018
5. Szkolenie dotyczące użytkowania psów i mowy ciała zwierząt dla Fundacji RAZEM z PSEM w ramach kursu Dogoterapii, 8-9.06.2019.

Publikacje w czasopismach popularnych i popularno-naukowych:

1. **Goleman M.**, Sport Kynologiczny – Mistrzostwa Łodzi 2000, Kwartalnik OW CZAREK NIEMIECKI, Lipiec 2000, Nr 17, s. 13-14
2. Drozd L, Janeczek W., Świtoński M., Karpiński M., **Goleman M.**, Klukowska J., Borzymowski J., Rottweiler – standard psa FCI – 174/19.06.2000/D, Stowarzyszenie Klub Rottweilera w Polsce, 2001
3. **Goleman M.**, Pies Rodowodowy, Aktualności Akademii Rolniczej w Lublinie, Kwartalnik AR, Kwiecień – Czerwiec 2001, Rok V Nr 2(18), s. 20.
4. **Goleman M.**, Owczarek niemiecki – 100-letnia historia rasy, Aktualności Akademii Rolniczej w Lublinie, Kwartalnik AR, Październik – Grudzień 2001, Rok V Nr 4(20), s. 20.
5. **Goleman M.**, Polskie psy na Mistrzostwach Świata, Kwartalnik OW CZAREK NIEMIECKI, Grudzień 2001, Nr 23, s. 29-30.
6. **Goleman M.**, Mistrzostwa Świata psów użytkowych FCI IPO3, Nova Gorica, 5-10.09.2006, PIES dwumiesięcznik Związku Kynologicznego w Polsce, Nr 6 (320) 206, 24-25.
7. Kolstrung R., Strzelec K., **Goleman M.**, Kułacka J., Pałys M., Piasecka I., Parametry ruchu kuców felińskich w doświadczalnych próbach dzielności. Pr. Mater. Zootech. Zesz. Spec. 2006, z. 16 s. 111-124.

8. **Goleman M.**, Mistrzostwa Polski Psów Użytkowych, PIES, dwumiesięcznik Związku Kynologicznego w Polsce, Nr 6 (326) 2007, s. 18-19.
9. **Goleman M.**, Mistrzostwa Polski IPO - Żyrardów 2007, Kwartalnik OW CZAREK NIEMIECKI, nr 48, Marzec 2008, 3-4.
10. Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, Działalność naukowo-badawcza Katedry Hodowli Amatorskich i Zwierząt Dzikich. Przegląd Hodowlany 2008 nr 5 s. 30-33.
11. **Goleman M.**, Światowe święto owczarków belgijskich, PIES, dwumiesięcznik Związku Kynologicznego w Polsce, Nr 3 (339) 2010, 32-34.
12. **Goleman M.**, Praca psów towarzyszących - czy to schyłek polskich regulaminów, Pies Rasowy 3-4 (16), Marzec-kwiecień 2018, 34-37.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Działalność na Uczelni i poza:

1. Członek Rady Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, w latach 2008-2016.
2. Na liście zespołu ekspertów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Wydział Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki (<https://up.lublin.pl/4771>).
3. Szkolenie dla osób wykonujących czynności związane z wykorzystaniem zwierząt do celów naukowych lub edukacyjnych – zaświadczenie nr 325/2015, 28-29.11, 5-6.12, 12-13.12.2015, UP Lublin (Zał. 7.5).
4. Biegły sądowy z zakresu kynologii od 2011 r. do chwili obecnej (Zał. 7.4.1).
5. Instruktor szkolenia psów Związku Kynologicznego w Polsce (specjalność psy użytkowe) od 2000 r. (Zał. 7.1.4).
6. Członek Zarządu Związku Kynologicznego w Polsce Oddział Lublin od 2008 r. do chwili obecnej (Zał. 7.1.1).
7. Członek Komisji Hodowlanej Związku Kynologicznego w Polsce Oddział Lublin od 2008 r. do chwili obecnej (Zał. 7.1.1).
8. Kierownik Sekcji Owczarka Niemieckiego od 2008 r. do chwili obecnej (Zał. 7.1.1).
9. Przewodnicząca Oddziałowej Komisji Szkolenia Psów Związku Kynologicznego w Polsce Oddział Lublin od 2008 r. do chwili obecnej (Zał. 7.1.1).
10. Międzynarodowy Sędzia kynologiczny prób pracy psów użytkowych (FCI) (Zał. 7.1.6).

11. Uprawnienia **Ewaluatora psów agresywnych** nadane na podstawie szkolenia prowadzonego przez wykładowcę z USA Jim'a Crosby, 11-13.06.2016 Warszawa (zaświadczenie wydano na podstawie &8 ust 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz.U. poz.186)) (Zał. 7.3.4).

Nagrody i wyróżnienia:

- 2006 r. nagroda i wyróżnienie za pracę doktorską: "Wykorzystanie testów osobowości u szczeniąt jako czynnika selekcyjnego w ocenie przyszłej użytkowości psów"
- 1.10.2009 r. - dyplom uznania Rektora UP za osiągnięcia naukowe w latach 2006-2008
- 22.09.2009 r. - medal brązowy za długoletnią służbę
- wrzesień 2011 r. - XXVIII edycja Konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk zootechnicznych, I nagroda: promotor pracy mgr Anny Gębury "Stan hodowli psów rasy seter szkocki gordon - charakterystyka oraz analiza populacji i hodowli rasy w Polsce"
- 1.08.2016 r. - dyplom uznania Rektora UP za działalność dydaktyczną w roku 2015
- 1.10.2018 r. - nagroda zespołowa III stopnia przyznana przez Rektora UP za działalność dydaktyczną w 2017 r.
- lipiec 2020 - nagroda indywidualna Rektora UP za osiągnięcia naukowe w roku 2019.

.....
(podpis wnioskodawcy)

Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny

Informacje zawarte w poszczególnych punktach tego dokumentu powinny uwzględniać podział na okres przed uzyskaniem stopnia doktora oraz pomiędzy uzyskaniem stopnia doktora a uzyskaniem stopnia doktora habilitowanego.

I. INFORMACJA O OSIĄGNIĘCIACH NAUKOWYCH ALBO ARTYSTYCZNYCH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1. PKT 2 USTAWY

1. Monografia naukowa, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a Ustawy; lub
2. Cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2b Ustawy; lub
3. Wykaz zrealizowanych oryginalnych osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych lub artystycznych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2c Ustawy.

W przypadku prac dwu- lub wieloautorskich zaleca się złożenie oświadczenia przez habilitanta oraz współautorów wskazujące na ich merytoryczny (a NIE procentowy) wkład w powstanie każdej pracy [np. twórca hipotezy badawczej, pomysłodawca badań, wykonanie specyficznych badań (np. przeprowadzenie konkretnych doświadczeń, opracowanie i zebranie ankiet, itp.), wykonanie analizy wyników, przygotowanie manuskryptu artykułu, i inne]. Określenie wkładu danego autora, w tym habilitanta, powinno być na tyle precyzyjne, aby umożliwić dokładną ocenę jego udziału i roli w powstaniu każdej pracy.

Ad. 2. Cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2b Ustawy;

Goleman M., Drozd. L., Karpiński M., Czyżowski P., 2014, Syndrom czarnego psa w schroniskach dla zwierząt. Medycyna Weterynaryjna 70 (2), 122-127, **(IF=0,218; punkty MNiSW=15, MNiSW 2019=20).**

Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu hipotez i koncepcji pracy, planu badań, interpretowaniu wyników, częściowym zbieraniu danych w terenie oraz napisaniu

tekstu, byłam również autorem korespondencyjnym. Mój wkład w powstanie artykułu szacuję na 80%.

Goleman M., Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., 2015, Litter size variation in Polish selected small dog breeds, Italian Journal of animal Science, vol. 14, no 3. DOI: 10.4081/ijas.2015.3953, 476-478, (IF=0,841; punkty MNiSW=20, punkty MNiSW 2019=40).

Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu hipotez i koncepcji pracy, planu badań, pozyskaniu wyników w terenie, interpretowaniu wyników oraz napisaniu tekstu, byłam również autorem korespondencyjnym. Mój wkład w powstanie artykułu szacuję na 80%.

Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Tajchman K., Wojtaś J., Różaniecka K., Drozd L., 2016, Clinical and behavioral aspects of bee stings in domestic dog. Medycyna Weterynaryjna 70 (10), 641-647, <http://dx.doi.org/10.21521/mw.5569> (IF=0,161; punkty MNiSW=15 MNiSW 2019=20).

Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu planu badań, pozyskaniu wyników w terenie, interpretowaniu wyników oraz częściowym napisaniu tekstu. Mój wkład w powstanie artykułu szacuję na 35%.

Goleman M., Karpinski M., Czyżowski P., Tuszyńska-Bogucka W., Drozd L., 2018, Reproductive parameters in Yorkshire terrier dogs in Poland. Veterinarni Medicina, 63, (04): 168–174. <https://doi.org/10.17221/71/2016-VETMED>, (IF=0,636; punkty MNiSW=25, MNiSW 2019=70).

Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu hipotez i koncepcji pracy, planu badań, pozyskaniu wyników w terenie, interpretowaniu wyników oraz napisaniu tekstu, byłam również autorem korespondencyjnym. Mój wkład w powstanie artykułu szacuję na 75%.

Goleman M., Balicki I., Radko A., Jakubczak A., Fornal A., 2019, Genetic diversity of the Polish Hunting Dog population based on pedigree analyses and molecular studies. Livestock Science. Vol. 229, s. 114-117, DOI 10.1016/j.livsci.2019.09.017 (IF=1,7; MNiSW=140).

Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu hipotez i koncepcji pracy, planu badań, pozyskaniu wyników w terenie, ułożeniu bazy danych, interpretowaniu wyników oraz napisaniu tekstu, byłam również autorem korespondencyjnym. Mój wkład w powstanie artykułu szacuję na 80%.

Goleman M., Obłodecka A., Krupa W., Rozempolska-Rucińska I., 2019, Analogies in behavioral and emotional disorders between dogs and humans, Medycyna Weterynaryjna 75 (03), 146-151, <http://dx.doi.org/10.21521/mw.6151>, (IF=0,281; punkty MNiSW=15, MNiSW 2019=20).

Mój wkład w powstanie tej pracy polegał na opracowaniu hipotez i koncepcji pracy, zebraniu bibliografii oraz napisaniu tekstu. Mój wkład w powstanie artykułu szacuję na 70%.

Sumaryczny IF = 3,774; suma punktów MNiSW wg roku publikacji = 230; suma punktów MNiSW 2019 = 310

II. INFORMACJA O AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ ALBO ARTYSTYCZNEJ

1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.1).

Behawior zwierząt / pod redakcją Iwony Janczarek i Mirosława Karpińskiego. [AUT.] Marek Babicz, Grzegorz Borsuk, Monika Budzyńska, Witold Chabuz, Piotr Czyżowski, Leszek Drozd, **Małgorzata Goleman**, Bartłomiej Gorzkowski, Iwona Janczarek, Mirosław Karpiński, Witold Kędzierski, Wanda Krupa, Tomasz Mieczan, Krzysztof Olszewski, Krzysztof Patkowski, Jacek Rechulicz, Iwona Rozempolska-Rucińska, Wioletta Sawicka-Zugaj, Anna Szymanowska, Katarzyna Tajchman, Anna Wilczyńska, Izabela Wilk, Jerzy Ziętek. Lublin 2019, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, 336 s, il. bibliogr, 978-83-7259-302-3. Praca monograficzna, pkt MNiSW=80

Choroby zakaźne zwierząt łownych z zarysem biologii / redakcja naukowa Zdzisław Gliński, Krzysztof Kostro; autorzy: Zbigniew Bełkot, Piotr Czyżowski, Leszek Drozd,

Zdzisław Gliński, **Małgorzata Goleman**, Mirosław Karpiński, Krzysztof Kostro, Monika Król, Katarzyna Tajchman, Maria Tietze. Lublin 2019, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, 200 s, il. bibliogr. sum, 978-83-7259-284-2. Podręcznik akademicki, pkt **MNiSW=0**

Razem 2, IF=0, pkt MNiSW=80

2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych.

Zmiany w zachowaniu wybranych ras owiec w trakcie przyzwyczajania do pracy z psem pasterskim. [Aut.] Jacek Sokołowski, Gabriela Rodak, Anna Wieszczyk, Izabela Ołończyk, **Małgorzata Goleman**, Krzysztof Patkowski. W: Aktualne problemy w produkcji zwierzęcej / pod red. Witolda Chabuza, Bożeny Nowakowicz-Dębek Lublin 2018, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, s. 34-41, il. bibliogr, 978-83-7259-281-1. Praca monograficzna, pkt **MNiSW=20**

Analiza przebiegu i wyników egzaminów psów ratowniczych w 2016 roku. [Aut.] Justyna Wojtaś, Mirosław Karpiński, Katarzyna Tajchman, Piotr Czyżowski, **Małgorzata Goleman**, Damian Zieliński. W: Nauki przyrodnicze: Weterynaria i hodowla zwierząt / Redakcja naukowa Jędrzej Nyćkowiak, Jacek Leśny Poznań 2017, Młodzi Naukowcy, s. 150-155, il. bibliogr. sum, 978-83-65917-19-5. Praca monograficzna, pkt **MNiSW=5**

Parametry biometryczne jako element oceny kondycji osobniczej samic sarny (*Capreolus capreolus* L.) i jelenia (*Capreolus elaphus* L.). [Aut.] Mirosław Karpiński, Piotr Czyżowski, Leszek Drozd, **Małgorzata Goleman**, Katarzyna Tajchman. W: Zagrożenia biotopów leśnych / pod red. Moniki Sporek Opole, Uniwersytet Opolski, 2009, S. 55-66, il. bibliogr. sum, 978-83-929316-2-1. Praca monograficzna, pkt **MNiSW=4**

Uszkodzenia drzew przez bobra europejskiego (*Castor fiber* L.) na terenie Lublina. [Aut.] Piotr Czyżowski, Leszek Drozd, Mirosław Karpiński, **Małgorzata Goleman**, Katarzyna Tajchman. W: Zagrożenia biotopów przekształconych przez człowieka / pod red. Kazimierza Sporka Opole, Uniwersytet Opolski, 2009, S. 145-154, Il. bibliogr. sum, 978-83-929316-1-4. Praca monograficzna, pkt **MNiSW=4**

Wpływ długości granicy leśnej na zagęszczenie dzikich kopytnych. [Aut.] Piotr Czyżowski, Mirosław Karpiński, Leszek Drozd, Ryszard Rachwałowski, **Małgorzata Goleman**. W:

Zagrożenia biotopów leśnych / pod red. Moniki Sporek Opole, Uniwersytet Opolski, 2009, S. 99-11, Il. bibliogr. sum, 978-83-929316-2-1. Praca monograficzna, pkt **MNiSW=4**

Razem 5, IF=0, pkt MNiSW=37

3. Informacja o członkostwie w redakcjach naukowych monografii.

Brak

4. Wykaz opublikowanych artykułów w czasopismach naukowych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.2).

Okres przed doktoratem:

Karpiński M., Drozd L., **Goleman M.**, Czyżowski P., 2003, Radiometryczne metody oceny prawidłowości stawów biodrowych u psów z wykorzystaniem indeksu rozciągnięcia, Annales UMSC, Sectio EE, vol. XXI, Nr 2, 17-21

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Drozd L., Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., 2003, Charakterystyka polimorfizmu krótkich fragmentów restrakcyjnych mtDNA u sarny (*Capreolus capreolus*) i jelenia szlachetnego (*Cervus elaphus*), Annales UMSC, Sectio EE, vol. XXI, Nr 2, 23-30

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Drozd L., Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., 2003, Poziom metali ciężkich w tkankach jeleni (*Cervus elaphus*) z Lubelszczyzny, Annales UMSC, Sectio EE, vol. XXI, Nr 2, 45-50

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Kolstrung R., Strzelec K., Goleman M., Pałys M., 2005, Parametry ruchu kuców felińskich w wierzchowych próbach dzielności, Annales UMCS, Sectio EE, vol. XXIII, Nr 26, 189-199

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Publikacje po uzyskaniu stopnia doktora (okres od 2006 r.)

W tym wyniki z pracy doktorskiej opublikowane zostały w 6 publikacjach (*) o łącznej punktacji **MNiSW wg roku publikacji = 39**, punktacji **MNiSW 2019 = 105**

* **Goleman M.**, 2008, Wpływ warunków utrzymania w hodowlach owczarków niemieckich na rozwój psychiczny szceniąt, Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, t. 4, 185-193

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

* **Goleman M.**, 2009, Test socjalności dla psów jako narzędzie pomocnicze w schroniskach i lecznicach weterynaryjnych, Medycyna Weterynaryjna (65), 642-645

Punkty MNiSW = 6, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

* **Goleman M.**, 2010, Wykorzystanie testów dla szceniąt przy ocenie przyszłego zachowania i charakteru psa, Medycyna Weterynaryjna (66), 418-420.

Punkty MNiSW = 9, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

* **Goleman M.**, 2010, Impact of sex, age and raising place on puppies' aptitude tests results, Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, t. 6, nr. 1, 37-44.

Punkty MNiSW = 6, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

* **Goleman M.**, 2010, Wpływ zachowania matek na cechy behawioralne szceniąt i psów dorosłych, Medycyna Weterynaryjna (66), 843-846.

Punkty MNiSW = 9, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

* **Goleman M.**, 2011, Interactions between puppies' body measurement and kind of maintenance and puppy test results, Annales UMCS sectio EE, 10-18, DOI: 10.2478/v10083-011-0002-9

Punkty MNiSW = 5, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Pozostałe publikacje:

Karpiński M., **Goleman M.**, Drozd L., Czyżowski P., 2006, Wybrane zachowania agresywne u psów różnych typów użytkowych, Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, t. 2, nr 1, 151-156

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, 2006, Wstępne badania struktury genetycznej jelenia szlachetnego (*Cereus elaphus*) z regionu środkowo-wschodniej Polski na podstawie polimorfizmu mitochondrialnego DNA, Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, t. 2, nr 2, 9-14

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Białas M., **Goleman M.**, 2006, Dogoterapia – nowy kierunek użytkowania psa (cz.1), Przegląd hodowlany, nr 7/2006, 27-29

Punkty MNiSW = 0,5, Punkty MNiSW 2019 = 6 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Białas M., **Goleman M.**, 2006, Dogoterapia – nowy kierunek użytkowania psa. Cz.2. Analiza zachowania psów podczas pracy, Przegląd hodowlany, nr 8/2006, 17-20

Punkty MNiSW = 0,5, Punkty MNiSW 2019 = 6 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., **Goleman M.**, 2009, Influence of environmental factors and breed on adaptation intelligence at dogs, Medycyna Weterynaryjna (65), 201-204

Punkty MNiSW = 6, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Czyżowski P., Karpiński M., Drozd L. **Goleman M.**, 2011, Comparison of select parameters of mallard (*Anas platyrhynchos*) population in urban and rural areas in the vicinity of Lublin. Teki Kom. Ochr. Kszt. Środ. Przyr. – OL PAN, 2010, 7, 61–66.

Punkty MNiSW = 5, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Goleman M., Czyżowski P., Karpiński M., 2011, Popularity of bull type terriers in Poland in 2002-2009, Annales UMCS, sectio EE, 19-28, DOI: 10.2478/v10083-011-0003-8

Punkty MNiSW = 5, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Goleman M., 2011, Owczarek niemiecki jakiego nie znamy (German Shepherd Dog which is not known to us), Przegląd Hodowlany 7/2011, 18-20

Punkty MNiSW = 4, Punkty MNiSW 2019/2020 = 6 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Karpiński M., Mazurkiewicz T., Czyżowski P., **Goleman M.**, 2012, Zabawa jako podstawowy czynnik dobrostanu kształtujący prawidłowe zachowania psychosomatyczne i socjalne psów (Play as basic factor of wellness, forming correct psychosomatic and social behaviour), Medycyna Weterynaryjna 68 (4), 218-221

IF=0,203; Punkty MNiSW = 10, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Goleman M., Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., 2012, Felinoterapia jako alternatywna forma terapii z udziałem zwierząt (Cat therapy as an alternative form of animal-assisted therapy). Medycyna Weterynaryjna 68 (12), 732-735

IF=0,203; Punkty MNiSW = 10, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Balicki I., **Goleman M.**, 2012, Ocular abnormalities in polish greyhound, in "Abstracts: Annual Meeting of the European College of Veterinary Ophthalmologists, Trieste, Italy, May 24-27, 2012. Veterinary Ophthalmology 15, 6, E9.

IF=0,969; nie uwzględnione w punktacji, streszczenie ukazało się w dziale E - streszczenia (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Czyżowski P., Karpiński M., Drozd L., **Goleman M.**, Sykut M., 2013, Wykorzystanie analizy masy ciała i poziomu kreatyniny w ocenie kondycji osobniczej danieli fermowych (Using analysis of body weight and the level of serum creatinine to assess the condition of individual farm fallow deer). Medycyna Weterynaryjna 69 (5), 294-297.

IF=0,196; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Karpiński M., Mazurkiewicz T., Drozd L. , **Goleman M.**, Czyżowski P., 2013, Wybrane testy behawioralne stosowane za granicą w schroniskach przy adopcji psów (Selected behavioural tests used during the adoption of dogs in foreign animal shelters), Medycyna Weterynaryjna 69 (7), 411-414

IF=0,196; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2)*

Karpiński M., Zieliński D., **Goleman M.**, Czyżowski P., Zielińska E., 2014, Wykorzystanie właściwości prozdrowotnych obnóży pyłkowych w żywieniu zwierząt egzotycznych i towarzyszących. Medycyna Weterynaryjna 70 (12), 725-728.

IF=0,218; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2)*

Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, Drozd L., 2015, Quality of individual roe deer males (*Capreolus capreolus*) during the 5-month-long hunting season: possible impact on the reproduction rate. Polish Journal of Ecology, Issue 2/2015

IF=0,5; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 140 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2)*

Balicki I., **Goleman M.**, Balicka A., 2015, Ocular abnormalities in polish hunting dogs in "Abstracts: Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Ophthalmologists, Helsinki, Finland, May 28-31, 2015. Veterinary Ophthalmology 18, 5, E8.

IF=1,062; nie uwzględnione w punktacji, streszczenie ukazało się dziale E - streszczenia (*artykuł niewymieniony w pkt I.2)*

Wojtaś J., Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Tajchman K., 2015, Analiza pracy psów ratowniczych na podstawie wyników egzaminów, Przegląd hodowlany 4/2015, 28-30.

Punkty MNiSW = 6, Punkty MNiSW 2019 = 6 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2)*

Greguła-Kania M., Karpiński M., Gruszecki T.M., Milewski S., Drozd L., Patkowski K., Czyżowski K., **Goleman M.**, Tajchman K., Kondracki M., Wiercińska K., Szymanowska A.,

2015, Analiza zróżnicowania genetycznego nowo wytworzonych populacji owiec i ras wyjściowych, Roczniki Naukowe Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, nr 4, 21-29

Punkty MNiSW = 7, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Wojtaś J., Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Drozd L., Tajchman K., 2016, Triage. Karta Wstępnej Segregacji Pacjenta Weterynaryjnego, Medycyna Weterynaryjna 72 (9), 590-592

IF=0,161; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Tajchman K., Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, Chmielewski T., 2017, Wildlife – vehicle collisions in urban area in relation to the behaviour and density of mammals. Pol. J. Nat. Sci. 32, (1), 49–59

Punkty MNiSW = 14, Punkty MNiSW 2019 = 14 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Zieliński D., Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, Drozd L., 2017, Modliszka zwyczajna *Mantis religiosa* (Linnaeus, 1758) w Polsce – identyfikacja i sposób postępowania, Medycyna Weterynaryjna 73 (3), 189-191

IF=0,197; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Czyżowski P., Karpiński M., Zieliński D., **Goleman M.**, Tajchman K., Rodzik B., Drozd L., 2017, Influence of selected environmental factors on the value of kidney fat index (KFI) and carcass weight of roe deer *Capreolus capreolus*. Baltic Forestry 23(3), 691-697.

IF=0,548; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 70 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Czyżowski P., Drozd L., Karpiński M., Katarzyna T., **Goleman M.**, Wojtaś J., Zieliński D., 2018, Impact of environmental diversity of hunting complexes in the Lublin region on ontogenetic quality indicators in roe deer (*Capreolus capreolus*). Biologia (DOI: 10.2478/s11756-018-0025-6)

IF=0,728; Punkty MNiSW = 20, Punkty MNiSW 2019 = 40 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Tajchman K., Drozd L. Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, 2018, Population Genetic Structure of Wild Boars in Poland. Russian Journal of Genetics, 54, 548–553

IF=0,559; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 20 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Tajchman K., Gawryluk A., Drozd .L, Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, 2017, Deer-Vehicle Collisions In Lubelskie Region In Poland. Safety Coefficients. Applied Ecology and Environmental Research 15 (3): 1485 – 1498

IF=0,721; Punkty MNiSW = 15, Punkty MNiSW 2019 = 40 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Wojtaś J., Karpiński M., Tajchman K., Czyżowski P., **Goleman M.**, Zieliński D., Kozak A., Krupa W., Garbiec A., Drozd L., 2018, Canis lupus familiaris – Domestication, Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis, Aliment., Pisc., Zootech. 345 (48) 4, 129–136, DOI: 10.21005/AAPZ2018.48.4.13

Punkty MNiSW = 10, Punkty MNiSW 2019 = 10 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Rodak G., Wieszczyk A., Sokołowski J., **Goleman M.**, 2019, Porównanie metod resocjalizacji psów agresywnych. Journal of Animal Science, Biology and Bioeconomy (d. Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Sectio EE Zootechnica), Vol.37 Issue 3, s. 5-11, 10.24326/jasbb.2019.3.1

Punkty MNiSW = 5, Punkty MNiSW 2019 = 5 (*artykuł niewymieniony w pkt I.2*)

Goleman M., Drozd. L., Karpiński M., Czyżowski P., 2014, Syndrom czarnego psa w schroniskach dla zwierząt. Medycyna Weterynaryjna 70 (2), 122-127

IF=0,218; punkty MNiSW=15, MNiSW 2019 = 20

Goleman M., Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., 2015, Litter size variation in Polish selected small dog breeds, Italian Journal of animal Science, vol. 14, no 3. DOI: 10.4081/ijas.2015.3953, 476-478

IF=0,841; punkty MNiSW=20, punkty MNiSW 2019 = 40

Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Tajchman K., Wojtaś J., Różaniecka K., Drozd L., 2016, Clinical and behavioral aspects of bee stings in domestic dog. *Medycyna Weterynaryjna* 70 (10), 641-647

IF=0,161; punkty MNiSW=15 MNiSW 2019 = 20

Goleman M., Karpinski M., Czyżowski P., Tuszyńska-Bogucka W., Drozd L., 2018, Reproductive parameters in Yorkshire terrier dogs in Poland. *Veterinari Medicina*, 63, (04): 168–174. <https://doi.org/10.17221/71/2016-VETMED>

IF=0,636; punkty MNiSW=25, MNiSW 2019 = 70

Goleman M., Balicki I., Radko A., Jakubczak A., Fornal A., 2019, Genetic diversity of the Polish Hunting Dog population based on pedigree analyses and molecular studies. *Livestock Science*. Vol. 229, 114-117, DOI 10.1016/j.livsci.2019.09.017

IF=1,7; MNiSW=140

Goleman M., Obłodecka A., Krupa W., Rozempolska-Rucińska I., 2019, Analogies in behavioral and emotional disorders between dogs and humans, *Medycyna Weterynaryjna* 75 (03), 146-151, <http://dx.doi.org/10.21521/mw.615>

IF=0,281; punkty MNiSW=15, MNiSW 2019 = 20

Podsumowanie punktu 4:

Sumaryczny impact factor według listy Journal Citation Reports (JCR): IF= 8,267

Punkty MNiSW wg roku publikacji = 531; Punkty MNiSW wg 2019 = 1028

przed doktoratem IF =0; Punkty MNiSW=16; Punkty MNiSW wg 2019 = 20

po uzyskaniu stopnia doktora IF=8,267 Punkty MNiSW=515; Punkty MNiSW wg 2019 = 1008

5. Wykaz osiągnięć projektowych, konstrukcyjnych, technologicznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3).

Brak (nie dotyczy)

6. Wykaz publicznych realizacji dzieł artystycznych (z zaznaczeniem pozycji niewymienionych w pkt I.3).

Brak (nie dotyczy)

7. Informacja o wystąpieniach na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych lub artystycznych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych.

1. Drozd L., **Goleman M.**, Karpiński M., Rosołowska A., Charakterystyka ilościowa populacji psów rasowych w Polsce, doniesienie na konferencje naukową „Środowisko – Zwierzę – Produkt” 22-24 września 2003, Wydawnictwo AR w Lublinie, s. 173 – **wykład głoszony**
2. Karpiński M., Drozd L., **Goleman M.**, Czyżowski P., Graficzna ocena prawidłowości budowy stawów biodrowych u psów, doniesienie na konferencje naukową „Środowisko – Zwierzę – Produkt” 22-24 września 2003, Wydawnictwo AR w Lublinie, s. 175
3. Drozd L., Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, Kieloch A., Dieta wilków na Lubelszczyźnie, doniesienie na konferencje naukową „Środowisko – Zwierzę – Produkt” 22-24 września 2003, Wydawnictwo AR w Lublinie, s. 241
4. Drozd L., Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Zawartość kadmu, ołowiu i rtęci w tkankach miękkich jelenia szlachetnego (*Cervus elaphus*) pochodzącego z Lubelszczyzny, doniesienie na konferencje naukową „Środowisko – Zwierzę – Produkt” 22-24 września 2003, Wydawnictwo AR w Lublinie, s. 242
5. Drozd L., Karpiński M., **Goleman M.**, Czyżowski P., Polimorfizm fragmentów restrykcyjnych i dystans genetyczny z wykorzystaniem drzewa filogenetycznego u sarny (*capreolus capreolus*) i jelenia szlachetnego (*Cervus elaphus*), doniesienie na konferencje naukową „Środowisko – Zwierzę – Produkt” 22-24 września 2003, Wydawnictwo AR w Lublinie, s. 243
6. Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, 2005, Genetyczne parametry populacyjne jelenia szlachetnego (*Cereus elaphus*) pochodzącego z makroregionu

- środkowo-wschodniej Polski na podstawie mapy restrykcyjnej mtDNA, Materiały konferencyjne LXX Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Wrocław 2005
7. Karpiński M., **Goleman M.**, Drozd L., Czyżowski P., 2005, Ocena predyspozycji psychicznych psów na podstawie testu IQ na inteligencję adaptacyjną, Materiały konferencyjne LXX Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Wrocław 2005 – **wykład gloszony**
 8. Karpiński M., **Goleman M.**, Drozd L., Czyżowski P., 2005, Zachowania agresywne u psów na tle uwarunkowań genetycznych i środowiskowych, Materiały konferencyjne LXX Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Wrocław 2005 – **wykład gloszony**
 9. Czyżowski P., Karpiński M., Tajchman K., **Goleman M.**, 2008, Polimorfizm wybranych loci u bażantów (*Phasianus colchicus*), Materiały konferencyjne, LXXIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Lublin 2008
 10. **Goleman M.**, 2008, Warunki utrzymania a rozwój psychiczny szczeniąt, Materiały konferencyjne, LXXIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Lublin 2008 – **wykład gloszony**
 11. Czyżowski P., Karpiński M., Tajchman K., **Goleman M.**, 2008, Pomiary biometryczne w ocenie kondycji osobniczej zwierząt łownych, Materiały konferencyjne, LXXIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, Lublin 2008
 12. Czyżowski P., Drozd L., Karpiński M., **Goleman M.**, Tejchman K., 2009, Oddziaływanie bobra europejskiego (*Castor fiber* L.) na środowisko przyrodnicze Lublina, Materiały konferencyjne „Zagrożenia biotopów” Głucholazy 2009
 13. Czyżowski P., Karpiński M., Drozd L., Rachwałowski R., **Goleman M.**, 2009, Wpływ długości granicy leśnej na zagęszczenie dzikich kopytnych, Materiały konferencyjne „Zagrożenia biotopów” Głucholazy 2009
 14. Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., **Goleman M.**, Taichman K., 2009, Parametry biometryczne jako element oceny kondycji osobniczej samic sarny (*Capreolus capreolus* L.) i jelenia (*Cervus elaphus* L.), Materiały konferencyjne „Zagrożenia biotopów” Głucholazy 2009
 15. Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., Taichman K., **Goleman M.**, 2009, Wstępna ocena profilu genetycznego muflona (*Ovis musimon*) z terenu Gór Sowich, Materiały konferencyjne, Lubelskie Koło PTZ, Katedra Owiec i Kóz WBiHZ UP w Lublinie, Lublin-Bezek 2009

16. Czyżowski P, Drozd L, Karpiński M, **Goleman M.**, 2010, Rozdrobnienie kompleksów leśnych i jego wpływ na gatunki zwierząt łownych na terenach przygranicznych środkowo-wschodniej Polski. Referat konferencji na temat: „Zarządzanie populacjami zwierząt dziko żyjących na terenach pogranicza”. Chełm 2-3 IX 2010.
17. Karpiński M, **Goleman M.**, Czyżowski P., Piekarska K., 2010, Dysplazja stawów biodrowych u psów rasy nowofundland, materiały konferencyjne LXXV Zjazd Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego „Nauka dla praktyki hodowlanej”, Olsztyn 2010 – **wykład głoszony**
18. **Goleman M.**, Gebura A., Drozd L., Karpiński P., Czyżowski P., 2011, Użytkowanie setera szkockiego gordona – tradycja i nowoczesność, materiały konferencyjne LXXVI Zjazd PTZ „Znaczenie tradycji w chowie i hodowli zwierząt w dobie globalizacji”, Poznań 2011 – **wykład głoszony**
19. **Goleman M.**, Mbazuigwe M., Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., 2012, Weryfikacja rankingu Corena na podstawie oceny inteligencji użytkowej psów różnych ras uczęszczających na kurs posłuszeństwa, materiały konferencyjne LXXVII Zjazd PTZ „ Zootechnika – przeszłość, terażniejszość i przyszłość”, Wrocław 2012 – **wykład głoszony**
20. Balicki I., **Goleman M.**, 2012, Ocular abnormalities of polish greyhound. Conference Proceedings ECVO Annual Scientific Meeting, Trieste 2012, s. 107.
21. Balicki I., **Goleman M.**, 2012, Występowanie wad narządu wzroku u chartów polskich. Materiały XIV Kongresu PTNW, Wrocław 2012, 375.
22. **Goleman M.**, Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., 2013, Syndrom czarnego psa jako przykład zmiany stereotypów dotyczących psów w społeczeństwie polskim, LXXVIII Zjazd PTZ , Kraków 2013 – **wykład głoszony**
23. Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, 2014, Produkcja dziczyzny w warunkach zrównoważonej produkcji rolniczej na lubelszczyźnie. LXXIX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego: Systemy produkcji zwierzęcej w XXI wieku, 15-17 września 2014, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach., [Polskie Towarzystwo Zootechniczne], 2014. - S. 254.
24. Karpiński M., Drozd L., Czyżowski P., **Goleman M.**, Różaniecka K. 2014, Behavior pastwiskowy danieli fermowych. LXXIX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego: Systemy produkcji zwierzęcej w XXI wieku, 15-17 września 2014,

- Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach., [Polskie Towarzystwo Zootechniczne], 2014. - S. 258
25. Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, Drozd L., Różaniecka K., Gruszecki T.M., 2014, Analiza zróżnicowania genetycznego i morfometrycznego sarny (*Capreolus capreolus*) z wybranych siedlisk polnych i leśnych Wyżyny Lubelskiej (Tyt. w j. angielskim: Analysis of genetic and morfometric diversity of roe deer (*Capreolus capreolus*) in selected field's and forest's areas of the Lublin Upland). Międzynarodowa Konferencja Naukowa: Badania molekularne w naukach o zwierzętach = International Scientific Conference: Molecular Research in Animal Science. Materiały konferencyjne, Kraków, 9-10 czerwca 2014 r. Kraków, Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie, Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt / 2014. - S. 36.
26. Karpiński M., Drozd L., Czyżowski P., **Goleman M.**, Tajchman K., Wojtaś J., Różaniecka K., 2015, Sarna polna - ekotyp czy podgatunek? = Roe deer - field ecotype or subspecies. LXXX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego: Produkty lokalne pochodzenia zwierzęcego szansa rozwoju regionalnego, Bydgoszcz 21-23 września 2015, 215-215. Bydgoszcz, Wydawnictwo Uczelniane Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego.
27. **Goleman M.**, Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., Tajchman K., Ćwiertniewicz U., 2015, Problem pseudohodowli w Polsce, LXXX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego: Produkty lokalne pochodzenia zwierzęcego szansa rozwoju regionalnego, Bydgoszcz 21-23 września 2015, 215-215. Bydgoszcz, Wydawnictwo Uczelniane Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego – **wykład głoszony**
28. Balicki I., **Goleman M.**, Balicka A., 2015, Ocular abnormalities in polish hunting dogs, Annual Scientific Meeting of the European College of Veterinary Ophthalmologists, Helsinki, Finland May 28–31, 2015
29. **Goleman M.**, 2016, Zaburzenia behawioralne czy pies źle wychowany, VIII Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa TYGIEL, Interdyscyplinarność kluczem do rozwoju, 12-13.03.2016 – **wykład głoszony**
30. Karpiński M., Patkowski K., Greguła-Kania M., Gruszecki T.M., Kulik M., Drozd L., Tajchman K., **Goleman M.**, 2016, Wybrane parametry fizjologiczne owiec wypasanych w obszarach cennych przyrodniczo. W: Ekosystemy trawiaste w

- kształtowaniu i ochronie środowiska: Ogólnopolska Konferencja Naukowa / materiały konferencyjne, Urszulin, 1-3 czerwca 2016 78-79. Lublin.
31. Greguła-Kania M., Patkowski K., Karpiński M., Gruszecki T.M., Kulik M., Drozd L., Tajchman K., **Goleman M.**, 2016, Poziom wskaźników morfotycznych krwi w zależności od siedliska wypasu owiec. W: Ekosystemy trawiaste w kształtowaniu i ochronie środowiska : Ogólnopolska Konferencja Naukowa / materiały konferencyjne, Urszulin, 1-3 czerwca 2016 76-76. Lublin.
32. Drozd L., Tyrawski A., Tajchman K., Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, 2016, Dynamika liczebności populacji łosia (*Alces alces*) na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie w latach 2007-2016. W: LXXXI Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego: Innowacyjność nauk o zwierzętach w XXI wieku. Warszawa 21-23 września 2016 r 155.
33. Tajchman K., Gawryluk A., Drozd L., Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, 2016, Analiza liczby kolizji drogowych z udziałem jeleniowatych na drogach województwa lubelskiego w latach 2011-2013. W: LXXXI Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego: Innowacyjność nauk o zwierzętach w XXI wieku. Warszawa 21-23 września 2016 r 170.
34. Tajchman K., Drozd L., Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, Wojtas J., 2017, Wpływ bobra europejskiego (*Castor fiber*) na środowisko przyrodnicze w nadleśnictwie Lubaczów, Chotyłów i Sarnaki. W: LXXXII Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego: Nowoczesna hodowla a dobrostan zwierząt, Poznań 20-22 września 2017 / Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu s. 267, 978-83-903017-6-8.
35. Tajchman K., Żółkiewski P., Drozd L., Czyżowski P., Karpiński M., **Goleman M.**, 2017, Wildlife - vehicle collisions in urban area in Lublin in Poland. W: 33rd International Union of Game Biologists Congress, 14th Perdix Symposium. Abstract Book. Montpellier, 22-25th August s. 382-383, bibliogr. Paris 2017, ONCFS.
36. **Golaman M.**, 2018, Zwierzęta wspierające procesy terapeutyczne – rodzaje animaloterapii, I Podkarpacka Konferencja Poświęcona Leczeniu Uzdrawiskowemu Dzieci i Młodzieży w Uzdrawisko Rymanów S.A., 21.04.2018 Rymanów Zdrój – **wykład głoszony**
37. **Goleman M.**, 2018, Znaczenie instynktu w kontekście szkolenia psa pasterskiego, II Międzynarodowa Konferencja dotycząca szkolenia zwierząt ANIMAL TRAINING

METHOD 2018, Książka abstraktów, s. 20-21, 16-18.11.2018 Warszawa – **wykład głoszony**

38. Tajchman K., Drozd L., Karpiński M., Czyżowski P., **Goleman M.**, 2018, Genetic structure of wild boar (*Sus scrofa*) population from Poland based on microsatellite loci analyses. W: 12th International Symposium on Wild Boar and Other Suids, Book of Abstracts, Lázně Bělohrad 4th- 7th September 2018 / Editors: Jakub Drimaj & Jiří Kamler s. 77. Brno 2018, Mendel University in Brno, 978-80-7509-564-0.

8. Informacja o udziale w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych lub międzynarodowych, z podaniem pełnionej funkcji.

Członek komitetu organizacyjnego ogólnopolskich i międzynarodowych sejmików studenckich organizowanych na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie:

I Ogólnopolskie Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 16.12.2003

II Ogólnopolskie Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 15.12.2004

III Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 14.12.2005

IV Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 20.03.2007

V Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 09.04.2008

VI Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 26.03.2009

VII Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 28.04.2010

VIII Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 20.04.2011

IX Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 03.04.2012

X Międzynarodowe Seminarium Studenckich Kół Naukowych ŚRODOWISKO-ZWIERZĘ-PRODUKT, Lublin, 23.04.2013

9. Informacja o uczestnictwie w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych, z podziałem na projekty zrealizowane i będące w toku realizacji, oraz z uwzględnieniem informacji o pełnionej funkcji w ramach prac zespołów.

Brak

10. Członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach.

Polskie Towarzystwo Zootechniczne – członek

Polskie Towarzystwo Etologiczne – członek

11. Informacja o odbytych stażach w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych, z podaniem miejsca, terminu, czasu trwania stażu i jego charakteru.

*Członek Związku Kynologicznego w Polsce Oddział Lublin od 1995 roku. Związek Kynologiczny w Polsce jest jedyną organizacją w Polsce należącą do FCI (Fédération Cynologique Internationale) – Międzynarodowej Federacji Kynologicznej największej organizacji kynologicznej na świecie. Powstał w 1938 r. a zgodnie z rozdziałem II, &6 Statutu ZKwP: „celem Związku jest oparta na podstawach naukowych organizacja hodowli i szkolenia psów rasowych dla osiągnięcia jak najwyższego poziomu zarówno pod względem eksterierowym, jak i użytkowym oraz ochrona zwierząt” (Statut Związku Kynologicznego w Polsce: http://www.zkwp.pl/1.tmp/20.11.2019_STATUT_003.pdf).

Od 1996 r. biorę czynny udział w pracach i działaniach Związku Kynologicznego w Polsce. Praca ta polega na cotygodniowych dyżurach w siedzibie Oddziału (ul. Dolna Panny Marii 53, Lublin), organizacji wystaw psów rasowych (Oddział Lublin organizuje po 2 wystawy rocznie), organizacji zawodów sportów kynologicznych takich jak: Obedience, IGP (Psy użytkowe), tropienie sportowe, zawody pasterskie, w tym zawody o randze Mistrzostw Polski. Od 10 lat, dwukrotnie każdego roku organizuję testy psychiczne dla ras psów, które wymagają tych testów do kwalifikacji hodowlanej oraz egzaminy z zakresu posłuszeństwa i IGP (Psy użytkowe), część z tych imprez od 2014 r. również sędziuję. W sumie do chwili obecnej było to 50 wystaw psów rasowych rangi krajowej i międzynarodowej, 20 egzaminów (posłuszeństwo-PT oraz psy użytkowe-IGP) oraz 20 testów psychicznych dla psów.

Jestem również członkiem Zarządu Oddziału Lublin i członkiem Oddziałowej Komisji Hodowlanej, instruktorem szkolenia psów, Przewodniczącą Oddziałowej Komisji Szkolenia Psów oraz międzynarodowym sędzią prób pracy psów użytkowych.

Od 2008 roku pełnię również funkcję Kierownika Sekcji Owczarka Niemieckiego, więc od 12 lat jestem obecna na cotygodniowych dyżurach Sekcji, podczas których dzielę się swoją wiedzą z osobami przychodzącym do Oddziału po poradę, przeprowadzam kontrole miotów szczeniąt rasy owczarek niemiecki i owczarek belgijski (ocena zgodności z wzorcem rasy, poprawności budowy anatomicznej, rodzaju włosa, umaszczenia itp.), oraz biorę udział w wyjazdowych kontrolach miotów, przy okazji dokonując przeglądu hodowli pod względem dobrostanu psów tam utrzymywanych (Zał. 7.1, 7.1.1).

Z mojej inicjatywy w dniach dyżurów Sekcji Ras w Oddziale Lublin oraz na wystawach psów rasowych studenci Uniwersytetu Przyrodniczego (kierunek Behawiorystyka zwierząt, Zootechnika oraz Medycyna weterynaryjna) chcący poszerzać swoją wiedzę kynologiczną mają możliwość nabycia kompetencji praktycznych.

W 2010 roku (18-23.05.2010) byłam w grupie organizatorów Mistrzostw Świata Owczarków Belgijskich (FMBB Championship) w Cottbus (Niemcy) oddelegowanych przez Główną Komisję Szkolenia Psów z ramienia Związku Kynologicznego w Polsce, który był współorganizatorem tych Mistrzostw.

Wielokrotnie wyjeżdżałam na zawody rangi Mistrzostw Świata z reprezentacją Polskiej drużyny IPO/IGP: 5-10.09.2006 IPO FCI Championship (Mistrzostwa Świata IPO FCI) – Nova Gorica (Słowenia), 10-13.05.2007 FMBB Championship (Mistrzostwa Świata Owczarków Belgijskich) – La Touquet-Paris-Plage (Francja), 4-7.10.2007 WUSV Championship (Mistrzostwa Świata Owczarków Niemieckich) – Bratysława (Słowacja), 8-11.05.2009 FMBB Championship (Mistrzostwa Świata Owczarków Belgijskich) – Roudnice nad Labem (Czechy), 8-11.10.2009 WUSV Championship (Mistrzostwa Świata Owczarków Niemieckich) – Krefeld (Niemcy). Od wielu lat jestem też czynnym zawodnikiem kynologicznym startującym z sukcesami w zawodach (Zał. 7.1.2).

Praca w Związku jest pracą społeczną, za którą nie pobieram wynagrodzenia.

Brałam udział w wielu seminariach z sędziami kynologicznymi i szkoleniowcami z zagranicy w celu aktualizacji i poszerzania wiedzy kynologicznej.

Kursy i seminaria doszkalające (teoretyczne i praktyczne)

- 26-27.07.2014 Lublin - Seminarium Obedience z Magdaleną Łęczyką, wielokrotną reprezentantką Polski na Mistrzostwach Świata Obedience (teoria i praktyka pracy z psem)

14-15.03.2015 Warszawa/Raszyn – Seminarium „Psy: Autokontrola i emocje”. Prowadzący Alexa Capra, Włochy (Zał. 7.3.1)

15.05.2015 Wrocław, sympozjum Mechanizmy zachowań zwierząt oraz możliwości ich modelowania IV (Zał. 7.3.2)

- 26-28.06.2015 Kraków - Seminarium dla sędziów i zawodników IPO dotyczące nowelizacji regulaminów egzaminów psów użytkowych FCI i jego interpretacji. Prowadzący Günter Diegel (Niemcy), przewodniczący sektora psów pracujących w VDH (Niemiecki Związek Kynologiczny), członek Komisji Psów Użytkowych FCI, współtwórca zmian w regulaminach psów użytkowych FCI

- 11-12.06.2016 Warszawa – Seminarium „Psy agresywne, psy niebezpieczne. Prowadzący Jim Crosby – specjalista od ewaluacji psów agresywnych w USA (poruszane zagadnienia: wiedza na temat agresji psa, sposoby oceniania zachowań agresywnych u psów, analiza pogryzień przez psy, strategie postępowania z agresywnym psem, możliwości terapii psów o różnym natężeniu agresji (Zał. 7.3.3)

- 13.06.2016 – Warszawa – ukończenie kursu doszkalającego i uzyskanie tytułu Ewaluator psów agresywnych. Prowadzący Jim Crosby (USA) (Zał. 7.3.4)

4-5.03.2017 Rzeszów – Seminarium Handlingowe z Elżbietą Chowaniec, teoretyczne i praktyczne aspekty prezentacji psa na ringu wystawowym (Zał. 7.3.5)

20-21.01.2018 Warszawa, SGGW oraz Centrum Edukacji Kynologicznej „Psia Wachta”. Prowadzący: Prof. Ádám Miklósi **kierownik Katedry Etologii na Uniwersytecie Loránda Eötvösa w Budapeszcie**. Poruszana tematyka: 20.01.2018 - OSOBOWOŚĆ I GENETYKA PSÓW (Naukowa definicja osobowości i jej konsekwencje w odniesieniu do psów; Metody oceny osobowości psów, ich wady i zalety; Co wiemy o pochodzeniu psów i ich relacjach z ludźmi pierwotnymi?; Wpływ aktywacji genów oraz otoczenia na rozwój psa i jego osobowość i wygląd; Różnice i podobieństwa między rasami. Problemy dzisiejszej hodowli psów; Celowe mieszanie ras psów – moda czy dobry pomysł?; Aktywacja genów – jak zapewnić psu optymalne warunki do rozwoju psychicznego i fizycznego). 21.01.2018 - EMOCJE U PSÓW (Definicje emocji: od psychologii do etologii; Badanie emocji u psów w oparciu o kwestionariusze i obserwacje; Czy psy są w stanie rozpoznawać ludzkie emocje?; Emocje podstawowe i złożone u psów; Od przywiązania do separacji – podejście etologiczne; Diagnozowanie lęku separacyjnego za pomocą testów behawioralnych; Wpływ zachowania właściciela na pojawienie się lęku separacyjnego)

1-3.06.2018 Józefosław/Warszawa – Seminarium pasterskie (teoretyczne i praktyczna praca z własnym psem). Prowadzący: Tomasz Pecold, międzynarodowy sędzia FCI pracy psów pasterskich

25-27.10.2018 Kazimierz Dolny – Seminarium dotyczące treningu i oceny psów użytkowych (regulamin IGP). Prowadzący Dirk Edler (Niemcy), czołowy zawodnik niemiecki startujący ze swoimi psami w Mistrzostwach Świata IGP FCI oraz w Mistrzostwach Świata Owczarków Niemieckich (WUSV)

3-7.07.2019 Martinkovice (Czechy) – Seminarium dotyczące treningu psów pasterskich z uwzględnieniem dobrostanu owiec. Prowadzący: Sinikka Kumpusalmi (Finlandia), trener psów pasterskich, hodowca, farmer, międzynarodowy sędzia FCI pracy psów pasterskich

17-19.06.2020 Kazimierz Dolny – Seminarium dotyczące treningu i oceny psów użytkowych (regulamin IGP). Prowadzący Dirk Edler (Niemcy), czołowy zawodnik niemiecki startujący ze swoimi psami w Mistrzostwach Świata IGP FCI oraz w Mistrzostwach Świata Owczarków Niemieckich (WUSV)

Życiorys kynologiczny i zdobywanie uprawnień:

1995 r. - członek Związku Kynologicznego Oddział Lublin (Zał. 7.1.3).

1996 r. - czynna praca w Sekcji Owczarka Niemieckiego oraz Oddziałowej Komisji Szkolenia Psów.

1998 r. - kurs asystenta kynologicznego Specjalność wystawowa 1A: Grupa I – wyłącznie owczarki niemieckie i specjalność użytkowa 14: Praca psów towarzyszących PT, test zachowania socjalnego BH, praca psów obronnych IPO/IGP i psów tropiących FH. Kurs trwający 3 miesiące zakończony był egzaminem przed komisją ustanowioną przez Prezydium Kolegium Sędziów i Prezydium Zarządu Głównego Związku Kynologicznego w Polsce.

2000 r. – uzyskanie tytułu Instruktora szkolenia psów na podstawie zdanego egzaminu teoretycznego i praktycznego oraz wyszkolenia psa na stopień IPO2. Egzamin ten był poprzedzony trzyletnim stażem u doświadczonego instruktora szkolenia psów (Zał. 7.1.4).

2008 r. do chwili obecnej - objęcie obowiązków członka Zarządu O/Lublin Związku Kynologicznego w Polsce oraz Kierownika Sekcji Owczarka Niemieckiego.

2010 r. do chwili obecnej - objęcie obowiązków Przewodniczącego Oddziałowej Komisji Szkolenia Psów.

2010 r. – za działalność odznaczona Honorową Odznaką Brązową Związku Kynologicznego w Polsce (Zał. 7.1.5).

2014 r. – uzyskanie uprawnień sędziego krajowego specjalność użytkowa 14: Praca psów towarzyszących PT, test zachowania socjalnego BH, praca psów obronnych IPO/IGP i psów tropiących FH, na podstawie zdanego egzaminu teoretycznego i praktycznego.

2018 r. - mianowanie przez Prezydium Kolegium Sędziów Związku Kynologicznego w Polsce na sędziego międzynarodowego FCI (Fédération Cynologique Internationale - Międzynarodowa Federacja Kynologiczna – największa organizacja kynologiczna na świecie) (Zał. 7.1.6).

Podczas 25 letniej pracy w Związku Kynologicznym w Polsce umożliwiłam studentom Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie zbieranie materiałów badawczych i prowadzenie obserwacji w hodowlach psów rasowych oraz podczas egzaminów i prób pracy psów. Dzięki temu powstało wiele prac dyplomowych oraz wystąpień na konferencjach studenckich. Staż w Związku Kynologicznym w Polsce zaowocował też publikacjami:

Goleman M., Karpiński M., Czyżowski P., Drozd L., 2015, Litter size variation in Polish selected small dog breeds, Italian Journal of animal Science, vol. 14, no 3. DOI: 10.4081/ijas.2015.3953, 476-478, (IF=0,841; punkty MNiSW=20, punkty MNiSW 2019 =40).

Goleman M., Karpinski M., Czyżowski P., Tuszynska-Bogucka W., Drozd L., 2018, Reproductive parameters in Yorkshire terrier dogs in Poland. Veterinarni Medicina, 63, (04): 168–174. <https://doi.org/10.17221/71/2016-VETMED>, (IF=0,636; punkty MNiSW=25, MNiSW 2019 =70).

*Współpraca z Klubem Rasy Charta Polskiego i Klubem Ogara i Gończego Polskiego – podlegającymi Związkowi Kynologicznemu w Polsce – wyniki badań opublikowane w publikacji:

Goleman M., Balicki I., Radko A., Jakubczak A., Fornal A., 2019, Genetic diversity of the Polish Hunting Dog population based on pedigree analyses and molecular studies. Livestock Science. Vol. 229, s. 114-117, DOI 10.1016/j.livsci.2019.09.017, IF=1,7; MNiSW=140)

Pozostałe prace dotyczące ras Gończy polski, Ogar polski i Chart polski są w trakcie opracowywania wyników.

*Staż w gospodarstwie i ośrodku szkolenia psów pasterskich PASTUSZKOWO – hodowla owiec i szkolenie psów pasterskich, właściciel Aleksandra Rosiak – wieloletni zawodnik i trener psów pasterskich. Staż w gospodarstwie w sumie przez ponad 6 miesięcy (15.07-1.09.2017, 18.06.-24.06.2018, 15.07.-1.09.2018, 30.04-3.05.2019, 10.07-10.09.2019, 1.01.-12.01.2020, 27.04-25.05.2020, 28.06.-5.07.2020, 8.08-16.08.2020) polegał na obserwacjach i czynnym udziale (praca z własnym psem) w dziedzinie wykorzystania pracy psa przy zwierzętach gospodarskich, pomocy przy wypasie, karmieniu i wykotach. Prowadzone były i są nadal kontynuowane obserwacje stylu pracy różnych ras psów pasterskich i specyfiki ich

zachowań w kontakcie ze zwierzętami gospodarskimi (owce, kozy, gęsi). Dane z obserwacji są opracowywane, część z nich posłużyła do powstania prac dyplomowych (Zał. 7.2).

*W 2019 nawiązanie współpracy z Ekofarma Kamenna Brána, Martinkovice, Czechy – hodowla owiec i szkolenie psów pasterskich, właściciel Ivana Horská, międzynarodowy sędzia FCI pracy psów pasterskich, pobyt szkoleniowy i seminarium pasterskie 3-7.07.2019.

12. Członkostwo w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wraz z informacją o pełnionych funkcjach (np. redaktora naczelnego, przewodniczącego rady naukowej, itp.).

Recenzent czasopism platformy mdpi, na oficjalnej liście recenzentów czasopisma Animals (IF=2,323). Reviewer Board https://www.mdpi.com/journal/animals/submission_reviewers

13. Informacja o recenzowanych pracach naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych.

Rev 1: 22-28.10.2019 Type of manuscript: Review

Title: The Patagonian Sheepdog: A Historical Perspective On An Unknown Working Dog In Chile

Journal: Diversity (<https://www.mdpi.com/journal/diversity/>); IF: 1,402

Rev 2: 3-15.11.2019 - Manuscript ID RDA-OA-Sep-2019-0479,

Title: How can we improve decision-making and the handling of complicated or rare cases?

Journal: Reproduction in Domestic Animals

(<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/14390531#pane-01cbe741-499a-4611-874e-1061f1f4679e01>); IF: 1,638

Rev 3: 30.12.2019-6.01.2020 – Manuscript: animals-689653-peer-review-v1,

Title: Influence of genetic breed groups and environmental factors on the behavior of seven-week old puppies in a standardized test

Journal: Animals (<https://www.mdpi.com/journal/animals>); IF: 2,323

Rev 4: 7-14.02.2020 – Manuscript: animals-722901-peer-review-v1

Title: Sequential analysis of livestock herding dog and sheep interactions

Journal: Animals (<https://www.mdpi.com/journal/animals>); IF: 2,323

Rev 5: 14.02.-6.03.2020 – Manuscript ID SAGA-2020-0008

Title: Inbreeding and health problems prevalence in a colony of guide dogs: a cohort of 40 Labrador Retrievers.

Journal: Acta Agri Scand A Animal Sci (<https://www.tandfonline.com/toc/saga20/current>); IF: 0,688

Rev 6: 22.03.-27.03.2020 – animals-761817-peer-review-v1

Title: Reliability of observer ratings: Qualitative Behavior Assessments of shelter dogs using a fixed list of descriptors.

Journal: Animals (<https://www.mdpi.com/journal/animals>); IF: 2,323

Rev 7: 16.04.2020-5.05.2020 - VMS3-2020-Feb-0074

Title: Analysis of the structure of relationship of Tatra Shepherd dogs.

Journal: Veterinary Medicine and Science

(<https://onlinelibrary.wiley.com/journal/20531095>); IF: 0,943

Rev 8: 14-25.05.2020 – Manuscript: animals-812728-peer-review-v1

Title: A pilot study on methods of evaluating the effects of arousal and emotional valence on performance of racing greyhounds

Journal: Animals (<https://www.mdpi.com/journal/animals>); IF: 2,323

14. Informacja o uczestnictwie w programach europejskich lub innych programach międzynarodowych.

Brak

15. Informacja o udziale w zespołach badawczych, realizujących projekty inne niż określone w pkt. II.9.

Wykonawca w ramach projektu badawczego pod tytułem "Wytworzenie nowej rasy tzw. "kuców felińskich" zlecony przez Komitet Badań Naukowych (KBN) realizowany w latach

1990-1994 pod kierunkiem prof. dr hab. Ewalda Sasimowskiego - Akademia Rolnicza w Lublinie

Grant promotorski finansowany ze środków KBN jako projekt badawczy nr rej. 2 P06Z 036 26 w latach 2004-2006 na realizację pracy doktorskiej pt. "Wykorzystanie testów osobowości u szczeniąt jako czynnika selekcyjnego w ocenie przyszłej użytkowości psów".

Granty złożone, które nie uzyskały finansowania:

- Wniosek o finansowanie projektu badawczego – własny. „Analiza profilu genetycznego populacji charta polskiego z uwzględnieniem występowania dziedzicznych chorób narządu wzroku oraz opracowanie programu optymalnych kojarzeń”, ID: 67823, nr rej: N N311 633538, złożony 27.07.2009
- Wniosek o finansowanie projektu badawczego – własny. „Analiza zagrożenia dziedzicznymi wadami narządu wzroku psów rasy chart polski i opracowanie zasad prowadzenia pracy hodowlanej zmniejszającej częstość ich występowania”, ID: 87293, nr rej: N N311 479239, złożony 28.01.2010
- Wniosek o przyznanie środków finansowych na realizację działania naukowego - MINIATURA-2. „Wpływ pracy psa pasterskiego na zachowanie i parametry fizjologiczne owiec”, ID: 427999, nr rej: 2018/02/X/NZ9/02481, złożony 05.11.2018 (Zał. 5.15).

Ponieważ dwa pierwsze wnioski (wyżej wymienione) złożone przez autorkę z jednostki: UP, Wydział Biologii i Hodowli Zwierząt, nie uzyskały finansowania wspólnie z współprowadzącym projekt prof. dr hab. Ireneuszem Balickim postanowiono złożyć grant z ramienia Wydziału Medycyny Weterynaryjnej, w którym to projekcie dr inż. Małgorzata Goleman była głównym wykonawcą. Złożono dwa granty, które niestety też nie uzyskały finansowania:

- Wniosek o finansowanie projektu badawczego – własny (prof. Ireneusz Balicki). „Analiza zagrożeń dziedzicznymi wadami narządu wzroku polskich ras psów myśliwskich i opracowanie zasad prowadzenia pracy hodowlanej zmniejszających częstość ich występowania”, ID: 94006, nr rej: N N308 573940, złożony 01.08.2010 (Zał. 5.15.1)

- Grant „norweski”, „High-density genomic data in dogs as a tool to develop general guidelines for genetic management to conserve biodiversity in small and endangered population”, ID: 203588, Reg. No: 203588, złożony 30.11.2012 (Zał. 5.15.2)

16. Informacja o uczestnictwie w zespołach oceniających wnioski o finansowanie badań, wnioski o przyznanie nagród naukowych, wnioski w innych konkursach mających charakter naukowy lub dydaktyczny.

Brak

III. INFORMACJA O WSPÓŁPRACY Z OTOCZENIEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM

1. Wykaz dorobku technologicznego.

Brak (nie dotyczy)

2. Informacja o współpracy z sektorem gospodarczym.

*Współpraca z Policją i Sądem – w roli eksperta i biegłego sądowego z zakresu kynologii (Zał. 7.4.1)

*Współpraca ze Strażą Miejską – szkolenia dla członków straży wrzesień 2016

*Współpraca z Fundacją na Rzecz Ochrony Praw Zwierząt EX LEGE:

- konsultacje problematycznych przypadków psów przebywających w domach tymczasowych

- cykliczne wykłady dla wolontariuszy Fundacji

* Współpraca z Fundacją Razem z Psem (Zał. 7.4.4; <https://www.razemzpsem.com/nasi-ludzie>):

- konsultacje dla członków Fundacji

- utworzenie protokołu egzaminacyjnego dla psów zdających egzamin na psa terapeutycznego

- dwudniowe szkolenie dla uczestników kursu Dogoterapeuta/Kynoterapeuta 8-9.06.2019

- sędziowanie i przeprowadzanie egzaminu dla psów (z posłuszeństwa i specjalistycznego) przygotowanych do pracy dogoterapeutycznej 22.06.2019

* Współpraca z „Miniature Horse, Shetland Horse TIRA VENTO szetlandy, koniki, kucyki” i hodowlą psów rasowych „Tira Vento” w Nasutowie k/Lublina – właściciel Katarzyna Plewka. Współpraca zaowocowała podpisaniem umowy o współpracy z Biurem Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Zał. 7.4.2).

*Współpraca z Zespołem Szkół Specjalnych w Rymanowie-Zdroju, która zaowocowała podpisaniem umowy o współpracy z Biurem Kształcenia Praktycznego i Rozwoju Kompetencji Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i umożliwienie odbywania praktyk studentom kierunku Behawiorystyka zwierząt w trakcie sesji dogoterapeutycznych przeprowadzanymi przez członków Fundacji Razem z Psem z dziećmi przebywającymi w uzdrowisku (Zał. 7.4.3).

3. Uzyskane prawa własności przemysłowej, w tym uzyskane patenty, krajowe lub międzynarodowe.

Formularz weterynaryjny: Zgłoszony 2015-04-02: Opis ochronny wzoru przemysł./Nr prawa wył. Rp.21948. [AUT.] MIROSŁAW KARPIŃSKI, JUSTYNA WOJTAŚ, **MAŁGORZATA GOLEMAN**, LESZEK DROZD, PIOTR CZYŻOWSKI. W: Urząd Patentowy RP, Nr WUP 02/2016 (2016-02-29), Nr zgł. Wp.23305, Nr prawa wył. Rp.21948/UNIWERSYTET PRZYRODNICZY W LUBLINIE Opis ochr. wz. prz. Kl.: 19 - 08. Pkt. MNiSW=10

4. Informacja o wdrożonych technologiach.

Brak

5. Informacja o wykonanych ekspertyzach lub innych opracowaniach wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców.

Wydane ekspertyzy i orzeczenia w sprawach sądowych jako biegły sądowy z zakresu kynologii:

1. 31.03.2011 – sporządzenie opinii dla Wydziału Cywilnego Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim ul. St. Kard. Wyszyńskiego 5, 21-300 Radzyń Podlaski w zakresie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania dorosłego psa rasy American Pit Bull Terrier o masie ciała 30-35 kg do sprawy nr I c 39/11.
2. 26.06.2013 – przeprowadzeni badania zachowania psów i sporządzenie opinii w sprawie czynnej napaści na funkcjonariusz publicznego – kuratora sądowego podczas i w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych poprzez użycie dwóch psów, które zaatakowały pokrzywdzoną; do sprawy Ds. 795/13/Sp dla Prokuratury Rejonowej w Świdniku ul. St. Kard. Wyszyńskiego 36A, 21-040 Świdnik
3. 2.06.2014 – sporządzenie opinii do sprawy IC 73/13 na okoliczność ustalenia wartości rynkowej rocznego psa rasy łajka rosyjsko-europejska w dwóch wariantach: pierwszym przy założeniu, że pies nigdy nie był pokryty i nie miał potomstwa, w drugim wariantcie przy założeniu, że pies był pokryty w wieku 6 miesięcy i miał potomstwo – dla Sądu Rejonowego dla Warszawy-Woli w Warszawie I Wydziału Cywilnego ul. Kocjana 3, 01-473 Warszawa
4. 14.12.2014 - Opinia dla Komendy Powiatowej Policji w Opolu Lubelskim o ustalenie rasy szczeniąt pochodzących z hodowli i opinii czy mogą być mieszańcami międzyrasowymi
5. 29.12.2014 - sporządzenie opinii do sprawy 4 Ds 1824/14 celem określenia wartości rynkowej psa mieszańca o imieniu TOSIA, suka, lat około 5 – dla Prokuratury Rejonowej Lublin-Południe w Lublinie, ul. Chmielna 10, 20-075 Lublin
6. 23.03.2015 – sporządzenie opinii do sprawy VIIW Ds 1823/14 celem określenia czy w okolicznościach wskazywanych przez pokrzywdzonego i przy prędkości pojazdu wyliczonej przez biegłego możliwym jest by pies uczestniczący w takim wypadku nie odniósł żadnych obrażeń ciała – dla Sądu Rejonowego w Chełmie VII Wydział Karny, Pl. Kościuszki 3, 22-100 Chełm
7. 20.04.2015 – sporządzenie opinii do sprawy RDS 149/14, Ds. 209/15 w sprawie znęcania się nad dwoma psami poprzez skrajne ich zagłodzenie, w okresie od daty bliżej nie ustalonej do dnia 4 grudnia 2014 w Kozłowie 71, gm. Kamionka – Dla Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie, Posterunku Policji Kamionka, ul. Lubartowska 1, 21-132 Kamionka
8. 28.12.2015 – sporządzenie opinii do sprawy IC 891/15 celem ustalenia wartości 6 letniego psa rasy terier, którego zdjęcia znajdują się za protokołem rozprawy z dnia 6

- listopada 2015 r. według cen z dnia wydawania opinii – dla Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, ul. Wały Jagiellońskie 4, 85-128 Bydgoszcz
9. 31.10.2016 – sporządzenie opinii do sprawy III W 792/16 celem udzielenia odpowiedzi na pytania: - czy cztery psy w typie rasy amerykański pit bull terier bez rodowodu hodowane przez obwinionego Mirosława Siptę w dniu 18 stycznia 2015 r. odpowiadają wzorcom psów w w/w rasy; - czy w/w psy są psami rasy uznawanej za agresywną rozumieniu § 1 pkt. rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2013 r. w sprawie wykazu ras psów uznawanych za agresywne (Dz.U. z 2003 r. Nr 77 poz. 687) i czy posiadają cechy psów rasy uznawanej za agresywną w rozumieniu art. 10 ust. 1 i art. 37 a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 856 z późn. zm); po dokonaniu oględzin psów należących do obwinionego Mirosława Sipta w miejscu jego zamieszkania – dla Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku, III Wydział Karny, ul. K.S. Wyszyńskiego 18, 21-040 Świdnik
10. 21.11.2016 – sporządzenie opinii do sprawy PR 5 Ds. 1016.2016 celem określenia: - jaka była wartość majątkowa psa typu bokser o imieniu Amor (Kaszub) na dzień 26 stycznia 2015 roku; - jaka była wartość majątkowa psa typu bokser o imieniu Diana (Kira) na dzień 10 lipca 2015 roku?, zlecona przez Instytut Badań i Ekspertyz Kryminalistycznych i wykonana zgodnie z postanowieniem: Prokuratury Rejonowej Warszawa Praga Południe
11. 15.10.2019 – sporządzenie opinii do sprawy RDS 919/19 dla Komisariatu VI Policji w Lublinie w celu stwierdzenia: 1. czy opieka nad psem jest sprawowana przez właściciela we właściwy sposób, czy pies jest właściwie odżywiany, czy wymaga leczenia, czy nosi ślady bicia, 2. Inne spostrzeżenia biegłego
12. 15.12.2019 – sporządzenie opinii do sprawy IC 1322/17 na okoliczność ustalenia wartości psa rasy foksterier szorstkowłosa, urodzonego 2 lipca 2013 r., identyfikowanego za pomocą tatuażu o nr 149R, o nazwie ŁOMOT z Fox-Klanu, zagryzionego w dniu 8 maja 2017 r., w stanie na dzień 8 maja 2017 r. oraz wartości aktualnej, oraz ustalenia wysokości korzyści majątkowych jakie powód mógł uzyskać w skutek wykorzystania psa w charakterze reproduktora, przy uwzględnieniu stawek zakupu psa z takimi osiągnięciami i pochodzeniem jak pies Lolek oraz mając na uwadze czas, przez jaki pies tej rasy może pełnić funkcję reproduktora
13. 18.02.2020 – sporządzenie opinii do sprawy do sprawy II W 466/19 na okoliczność: czy pies zarejestrowany na nagraniu z k.6 jest psem obwinionego, którego wizerunek

został utrwalony na zdjęciu załączonym do akt przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

14. 05.03.2020 – sporządzenie uzupełnienia do opinii do sprawy IC 1322/17 na wniosek adwokata reprezentującego powoda.
15. 15.03.2020 – sporządzenie odpowiedzi na pismo procesowe pozwanych z dnia 20.02.2020 do sprawy IC 1322/17 na wniosek radcy prawnego reprezentującego pozwanych.
16. 21.04.2020 – sporządzenie opinii do sprawy II Ka 45/20 na okoliczność stwierdzenia: - jakie zachowania prezentują psy tej rasy (Saarlooswolfhond), z którymi w dniu 3 kwietnia 2019 r. obwiniona odbywała spacer, a w szczególności jak zachowują się one w kontakcie z obcymi psami oraz w kontakcie z obcą osobą; - czy psy tej rasy mogą być wyprowadzane tylko na smyczy i w kagańcu, czy też ze względu właśnie na te cechy charakterystyczne dla ich rasy nie jest to wskazane lub nie jest to potrzebne.
17. 27.05.2020 – sporządzenie opinii do sprawy IC 1924/19 na okoliczność ustalenia wartości psa rasy Yorkshire Terrier „Tosia” w dacie 16.05.2019.
18. 14-15.07.2020 – sporządzenie opinii do sprawy RDS 340/20 dla Komisariatu III Policji w Lublinie i przeprowadzenia testów psychologicznych psa w obecności właściciela oraz jego nieobecności w celu oceny stanu psychicznego psa, co pozwoli na ocenę czy pies przejawia zachowania charakterystyczne dla zwierząt nad którymi właściciel się znęca.
19. 20.08.2020 – sporządzenie opinii do sprawy II Ns 3484/16 na okoliczność ustalenia wartości psa Bearded Collie na datę 30.06.2016 r. wg stanu na datę 22.06.2016 r.

6. Informacja o udziale w zespołach eksperckich lub konkursowych.

Brak

7. Informacja o projektach artystycznych realizowanych ze środowiskami pozaartystycznymi.

Brak (nie dotyczy)

IV. INFORMACJE NAUKOMETRYCZNE

1. Informacja o punktacji Impact Factor (w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny).

IF = 8,267

2. Informacja o liczbie cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań.

Scopus:

Sum of Times Cited: 26; without self-citations: 19

Web of Science (WoS):

Sum of Times Cited: 19; without self-citations: 15

Citing articles 17 analyze; without self-citations 14

3. Informacja o posiadanym indeksie Hirscha.

Scopus: h-index=2 (Zał. 5.4.2)

Web of Science: h-index=2 (Zał. 5.4.1)

4. Informacja o liczbie punktów MNiSW.

MNiSW wg roku publikacji = 658 ; MNiSW wg 2019 = 1155

Zestawienie szczegółowe aktywności naukowej

Kategoria	Przed uzyskaniem stopnia doktora	Po uzyskaniu stopnia doktora	Ogółem (n)	IF	pkt. MNiSW	pkt. MNiSW 2019
Publikacje naukowe w czasopismach w bazie JCR	0	18	18	8,267	405	760
Publikacje naukowe w czasopismach międzynarodowych lub krajowych inne niż znajdujące się w bazie JCR	4	19	23	-	126	268
Monografie	0	2	2		80	80
Rozdziały w monografiach	0	5	5	-	37	37
Artykuły popularno naukowe	7	5	12	-	-	-
Materiały konferencyjne (w tym wygłoszone)	8 (3)	30 (9)	38 (12)	-	-	-
Wzór przemysłowy	0	1	1	-	10	10
Razem	19	80	99	8,267	658	1150
Punktacja za publikacje				8,267	648	1140
Punktacja za publikacje po uzyskaniu stopnia doktora				8,267	632	1120
Punktacja za osiągnięcie naukowe				3,774	230	310
Punktacja bez osiągnięcia naukowego				4,493	428	845

Informacje zawarte w pkt. IV powinny wskazywać również na bazę danych, na podstawie której zostały podane. Przy wyborze tej bazy należy zwracać uwagę na specyfikę dziedziny i dyscypliny naukowej, w której kandydat ubiega się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Rada Doskonałości Naukowej informuje, że podawanie danych naukometrycznych – w opinii Rady Doskonałości Naukowej – jest wskazane i zalecane, wynika to także ze stosowanej powszechnie praktyki przez samych kandydatów ubiegających się o awans naukowy. Należy jednak podkreślić, że podane we wnioskach o wszczęcie postępowania awansowego dane naukometryczne nie mogą stanowić kryterium oceny dorobku naukowego Kandydata dla podmiotów doktoryzujących, habilitujących oraz samej Rady Doskonałości Naukowej, organów prowadzących postępowania w sprawie nadania stopnia lub tytułu. Zadaniem tych organów jest przede wszystkim ocena ekspercka dorobku naukowego Kandydata ubiegającego się o awans naukowy, zaś decyzja o nadaniu stopnia lub tytułu nie powinna być uzależniona od podania tych danych.

.....

 (podpis wnioskodawcy)